

TUOMARNIEMEN METSÄKOULU

RAKENNUSHISTORIASELVITYS, ALUE- JA RAKENNUSINVENTOINNIT

Hanna Kangas 2026

UKI ARKKITEHDIT

TUOMARNIEMEN ALUEINVENTOINTI

JULKAISUTIEDOT

TILAAJA

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä SEDU

TEKIJÄ

UKI Arkkitehdit Oy

Puusepänkatu 6

90130 Oulu

Hanna Kangas, arkkitehti SAFA

SELVITYKSEN SUORITUSAJANKOHTA

10/2025-4/2026

TYÖN LUOVUTUS

4.5.2026

Kansikuva: Uki Arkkitehdit Oy 2025

UKI ARKKITEHDIT

TUOMARNIEMEN ALUEINVENTOINTI

SISÄLLYSLUETTELO

1 Perustiedot	4
2 Johdanto	5
2.1 Tehtävä	5
2.2 Aineisto	5
3 Kohde	7
3.1 Nykytilanne	7
3.1.1 Aluekuvaus	7
3.1.2 Alueella voimassa olevat kaavat	9
3.1.3 Aluetta koskevat suojelumerkinnot ja inventoinnit	10
3.2 Alueen historiaa	12
3.2.1 Asutus Tuomarniemellä	12
3.2.2 Tuomarniemen metsänvartijakoulun syntyhistoria ja toiminnan alkuvuodet	13
3.2.3 Tuomarniemen rakennetun ympäristön muotoutuminen	15
4 Alue- ja rakennusinventoinnit	21
4.1 Maisemarakenne	21
4.2 Rakennusinventoinnit	27
Lähteet	85

1 PERUSTIEDOT

KOHDE

Tuomarniemen metsäkoulu

(alkuperäinen nimi Tuomarniemen metsänvartijakoulu, uusi nimi syksystä 2025 lähtien SEDU Ähtärin kampus)

SIJAINTI

Osoite: Tuomarniementie 55, 63700 Ähtäri

Kiinteistötunnus: 989-402-2-52; 989-402-2-57

OMISTUS

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä SEDU

RAKENNUSAJANKOHDAT

Alueella sijaitsevat rakennukset on toteutettu vuosien 1890 - 2025 välillä

SUUNNITTELIJAT

Yleisten rakennusten ylihallitus 1904-1936 (E. A. Kranck, A. W. Stenfors)

Rakennushallitus 1936-1995 (Veli Ojanperä, Raimo Kuismanen, Annikki Virtanen)

Uki Arkkitehdit Oy 2025

RAKENNUSSUOJELU

Osa alueen rakennuksista suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 32/561/91, 1472/561/88 vuonna 1991 (suojeluluokat S1 ja S2). Alue on määritetty RKY2009-alueeksi kohdenumerolla 1024.

KAAVATILANNE

Alueella voimassa osayleiskaava vuodelta 1988 ja maakuntakaava vuodelta 2024.

Karttakuvaan merkitty kohteen sijainti (karttapohja MML).

2 JOHDANTO

2.1 Tehtävä

Tämä selvitystyö käsittää Ähtärin Tuomarniemellä sijaitsevan entisen metsäkoulun alueen, nykyisen SEDU Ähtärin kampuksen alueen rakennushistoriaselvityksen sekä alue- ja rakennusinventoinnit. Työ liittyy samaan aikaan alueelle tehtävään uuden asemakaavan laatimistyöhön, jonka yhtenä taustaselvityksenä tämä työ toimii.

Tuomarniemellä sijainneen tuomarin virkatilan alueelle perustettiin Tuomarniemen Metsänvartijakoulu (myöhemmin Tuomarniemen metsäkoulu) vuonna 1903. Alueen rakennuskanta on toteutettu pääosin koulun toiminnan aikana ja sen tarpeiden mukaan. Alueella aiemmin sijainneen tilan rakennuksista on säilynyt yksi, 1890-luvulla rakennettu terva-aitta. Muut alueen rakennuksista on toteutettu vuosien 1904 ja 2025 välillä koulun käyttöön. Nykyisin alueella sijaitsee 36 rakennusta tai rakennelmaa, jotka palvelevat joko opetus-, majoitus-, hallinto-, varastointi- tai vapaa-ajan käytössä. Tässä työssä on inventoitu koulun alkuperäisellä niemialueella sijaitsevat rakennukset. Kohteista, ne joihin tulee asemakaava vaikuttaa muun muassa mahdollisina purkutoimina on inventoitu laajemmin.

Tämän työn tilaaja on kiinteistön omistaja Seinäjoen koulutuskuntayhtymä SEDU ja sen on laatinut UKI Arkkitehdit Oy:stä arkkitehti Hanna Kangas. Työ on laadittu syksyn 2025 ja kevään 2026 aikana, kohdekäyntien ajoittuessa marraskuun lopulle.

2.2 Aineisto

Tämä selvitystyö on tehty perustuen arkisto- ja kirjallisuustutkimukseen, verkkojulkaisuihin sekä kohteen kenttätutkimustyöhön. Kohdekäynti Tuomarniemellä on suoritettu viikolla 44 lokakuussa 2025. Tilaajalla on ollut selvitystyön tueksi kohteista runsaasti suunnitelma- ja kuvamateriaalia omassa arkistossaan. Käytetty kirjallisuus ja sähköiset lähteet sekä kuvamateriaalin lähdeaineisto on eritelty selvityksen lopussa olevassa lähdeluettelossa. Kohteet, joiden sisätiloihin ei ole ollut pääsyä, on mainittu työn kohdeinventointiosiossa.

Kuva yllä: Näkymä uuden kampusrakennuksen sisäänkäynniltä Tuomarniementielle. Kuvassa etualalla näkyy vuonna 1914 valmistunut entinen oppilaiden majoitusrakennus. Taustalla vasemmalle sijoittuu Kurssirakennus eli Vellikellotalo (rv. 1905) ja oikealle opiskelija-asuntola (rv. 1977).

Kuva seuraavalla sivulla: Ote vuonna 2025 otetusta ortokuvasta Tuomarniemen alueesta. Kuvaan on merkitty tämän inventointityön aluerajaukset. (MML)

3 KOHDE

3.1 Nykytilanne

3.1.1 Aluekuvaus

Tuomarniemen alue sijaitsee Etelä-Pohjanmaalla, Ähtärin (entisen Ätsärin) kunnassa, noin neljän kilometrin päässä Ähtärin keskustasta itään sijaitsevan Inhan kylän alueella. Se sijoittuu Kokemäenjoen vesistöön kuuluvan Hankaveden länsirannan niemialueelle, Inhan kyläkeskuksen jäädessä vastarannalle koilliseen. Tuomarniemen alue sijoittuu näin tiiviin kyläasutuksen ulkopuolelle rajautuen maa-alueilla laajoihin havupuuvaltaisiin metsäalueisiin. Tuomarniemen rakennuskanta muodostaa alueelle kerroksellisesti rakentuneen kokonaisuuden, rakennusvuosien ulottuessa vanhimhasta 1890-luvulla rakennetusta terva-aitasta syksyllä 2025 valmistuneeseen uuden koulukampuksen päärakennukseen. Yhteensä alueella on nykyisin 36 rakennusta tai rakennelmaa.

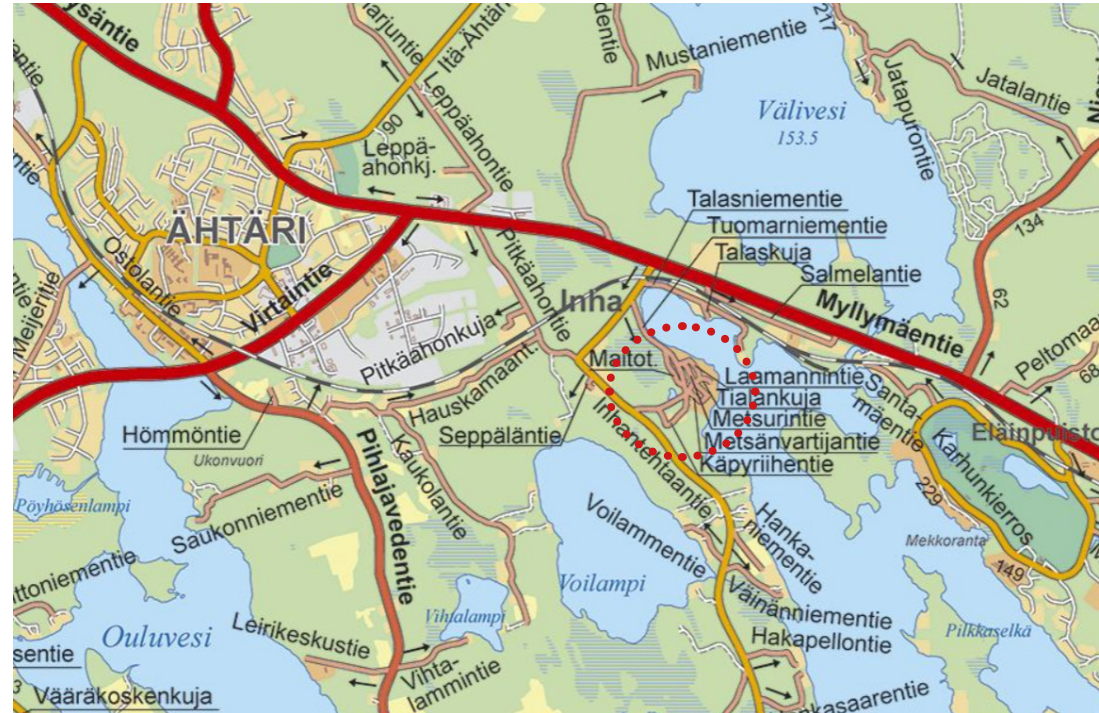
Tuomarniemen alueelle saavutaan joko luoteen tai lounaan suunnasta aluetta halkovaa pääväylää, Tuomarniementietä pitkin. Tämän varrelle, niemen keskiosalle sijoittuu pääosa Tuomarniemen rakennuskannasta. Lisäksi yksittäisiä rakennuksia ja rakennelmia sijoittuu niemialueen rantalinjalle ja tämän läheisyyteen.

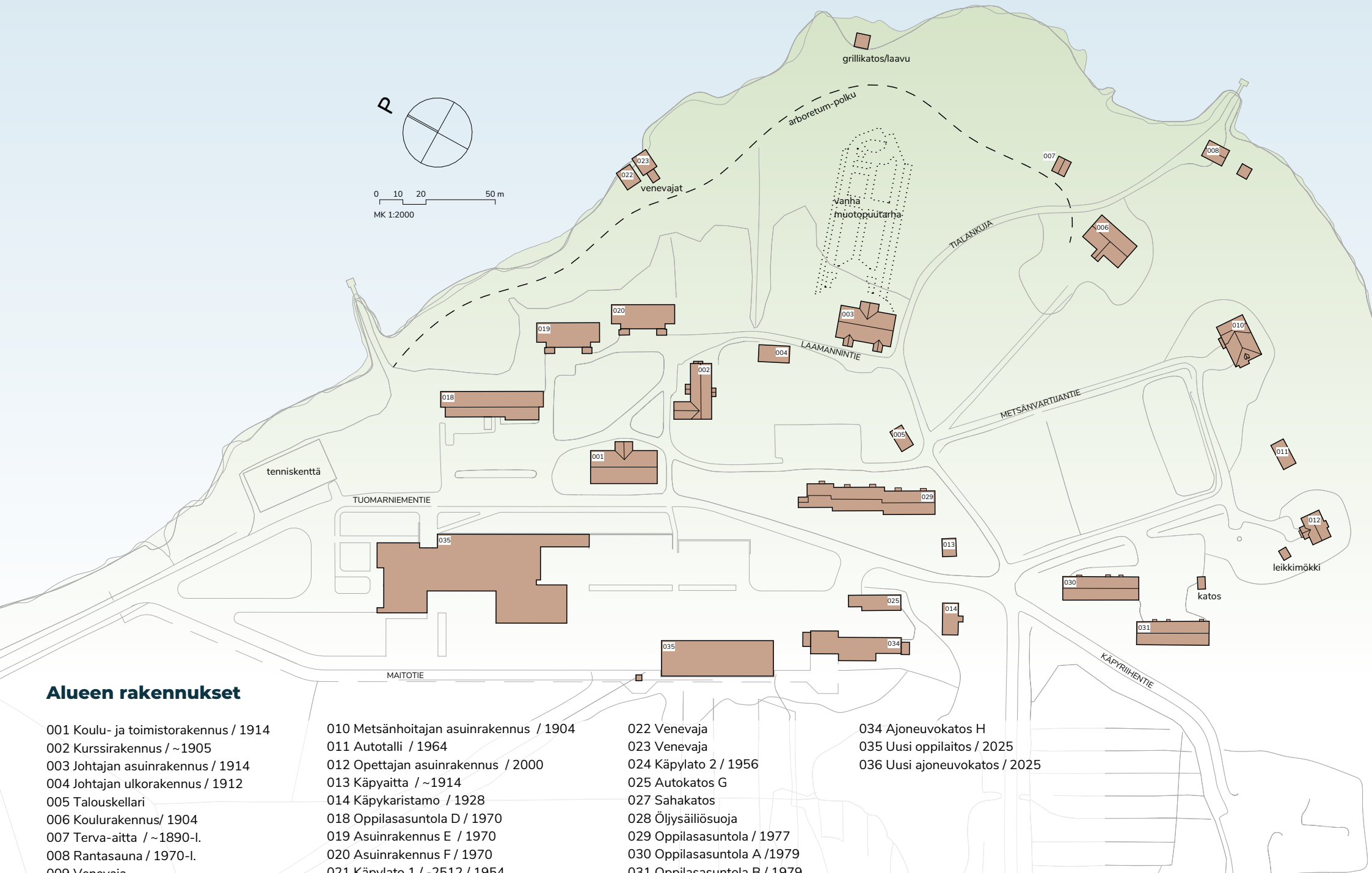
Tuomarniemen merkittävä maisemallinen elementti on laaja puulajipuisto, joka sijoittuu niemen koillis- ja länsirannan suuntaiselle vyöhykkeelle luoden rakennuskannalle metsäpuistomaisen ympäristön.

Kuva yllä: Yleiskartta Ähtärin alueesta merkittynä Tuomarniemen sijainnilla (Ähtärin karttapalvelu)

Kuva alla: Tuomarniemen keskeinen alue tarkasteltuna Hankaveden suunnalta idästä. Kuva otettu marraskuussa 2024, jolloin uusi päärakennus on ollut vielä rakennusvaiheessa. (PL, kuvaaja Ville Vihanta)

Kuva seuraavalla sivulla: Aluekartta Tuomarniemen kekeiseltä alueelta, johon on merkitty ja luetteloitu nykyinen rakennuskanta lukuun ottamatta alueen eteläosassa sijaitsevaa huoltoaluetta. (kartta: UKI Arkkitehdit Oy, Meri-Tuuli Hietala 2025)

001 Koulu- ja toimistorakennus / 1914
002 Kurssirakennus / ~1905
003 Johtajan asuinrakennus / 1914
004 Johtajan ulkorakennus / 1912
005 Talouskellari
006 Koulurakennus/ 1904
007 Terva-aitta / ~1890-l.
008 Rantasauna / 1970-l.
009 Venevaja

010 Metsänhoitajan asuinrakennus / 1904
011 Autotalli / 1964
012 Opettajan asuinrakennus / 2000
013 Käpyaitta / ~1914
014 Käpykaristamo / 1928
018 Oppilasasuntola D / 1970
019 Asuinrakennus E / 1970
020 Asuinrakennus F / 1970
021 Käpylato 1 / -2512 / 1954

022 Venevaja
023 Venevaja
024 Käpylato 2 / 1956
025 Autokatos G
027 Sahakatos
028 Öljysäiliösuoja
029 Oppilasasuntola / 1977
030 Oppilasasuntola A /1979
031 Oppilasasuntola B / 1979

034 Ajoneuvokatos H
035 Uusi oppilaitos / 2025
036 Uusi ajoneuvokatos / 2025

3.1.2 Alueella voimassa olevat kaavat

Asemakaava

Tuomarniemen alueelle ei ole aiemmin laadittu asemakaavaa. Nyt työn alla oleva asemakaava on alueen ensimmäinen ja liittyy alueelle suunniteltavaan lisärakentamiseen ja vanhan rakennuskannan osittaiseen purkuun.

Yleiskaava

Alueella on voimassa yleiskaava "Ähtärin keskustaajaman osayleiskaavan muutos ja laajennus", joka on vahvistettu vuonna 1988. Yleiskaavassa Tuomarniemen alueella on merkintä PY, Julkisten palvelujen ja hallinnon alue. Tätä ympäröivät alueet ovat pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi merkittyä aluetta (M).¹

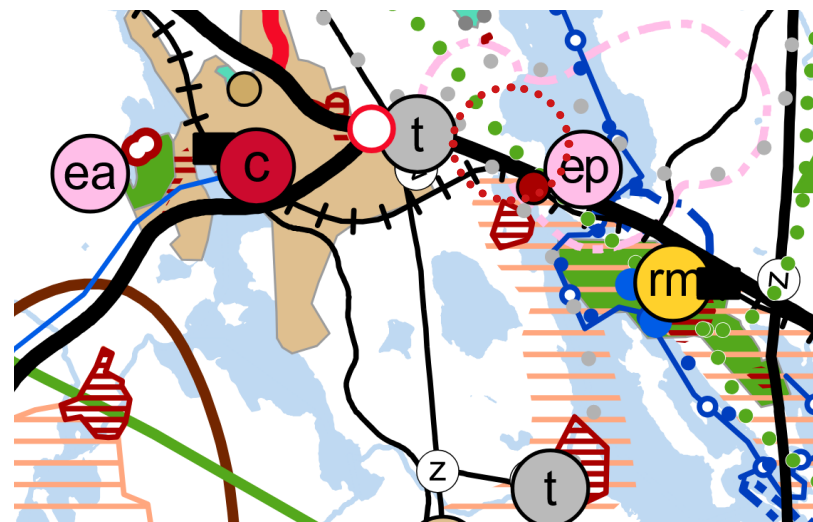
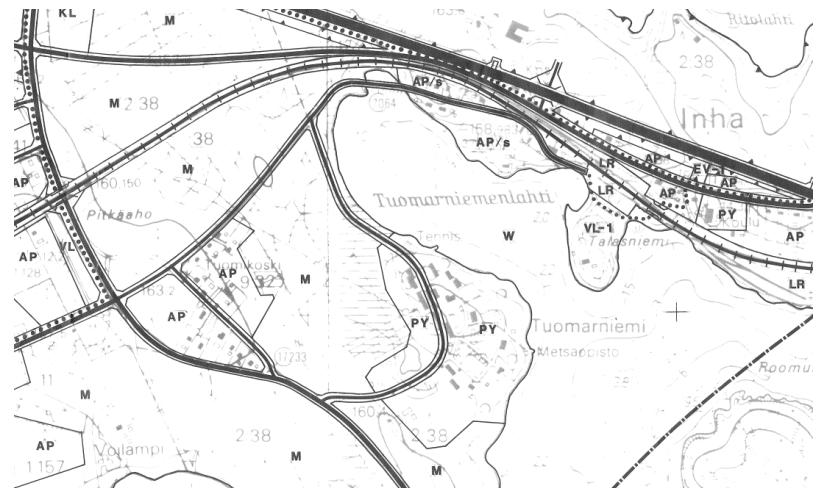
Maakuntakaava

Alueella voimassa oleva maakuntakaava on "Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050", joka on vahvistettu 2024. Tuomarniemen alueen karttamerkintä on "Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö", jonka suunnittelumääräys on seuraava: "Alueen suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön turvaaminen. Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että kulttuuriympäristön ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Uusi rakentaminen ja ympäristön kehittäminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön erityispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Aluetta koskevasta merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydettävä lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään."

Tuomarniemeä ympäröivän alueen karttamerkintä: on "Maakunnallisesti arvokas maisema-alue", Ähtärinjärven ympäristö (kohde 58). Täällä suunnittelumääräys edellyttää, että suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa varmistetaan merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen säilyminen. Tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon maisema-alue kokonaisuutena, sen erityispiirteet ja ajallinen kerroksellisuus siten, että siihen liittyvät arvot turvataan ja aluetta voidaan kehittää.²

1 Ähtärin kaupunki, verkkosivu: www.karttatiimi.fi "Karttapalvelu"

2 Etelä-Pohjanmaan liitto, verkkosivu: www.ep-liitto.fi "Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050"

Yllä ote Ähtärin keskustaajaman osayleiskaavasta Tuomarniemen alueelta.
(karttaote: Ähtärin Karttapalvelu)

Alla ote maakuntakaavasta. Tuomarniemen sijoitus merkitty karttaan punaisella pisteviivalla.
(Karttaote: Etelä-Pohjanmaan Liitto)

3.1.3 Aluetta koskevat suojelumerkinnot ja inventoinnit

Suojelumerkinnot

Tuomarniemen alue on erillislakikohde eli siellä sijaitsevia rakennuksia on suojeltu valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen 480/85 nojalla. Suojelu on tehty valtioneuvoston päätöksellä n:o 32/561/91, 1472/561/88, joka on vahvistettu 4.12.1991. Tuomarniemen alueella näin suojeltuja rakennuksia on kymmenen. Suojeluluokkaan S1 kuuluvia rakennuksia on nimetty kolme: 007 terva-aitta (1890-luku), 013 käpylato (1904) ja 014 käpykaristamo (1924). Loput rakennukset kuuluvat suojeluluokkaan S2: 001 oppilasrakennus (1914), 002 kurssirakennus (1905), 003 johtajan asuinrakennus (1914), 004 johtajan ulkorakennus (1912), 006 koulurakennus (1904), 010 metsänhoitajan asuinrakennus (1914) ja 012 opettajan asuinrakennus (1924). Lisäksi alueelle on annettu suojelumerkintä S4. Näistä 012 opettajan asuinrakennus on sittemmin tuhoutunut ja paikalle on rakennettu uudisrakennus.

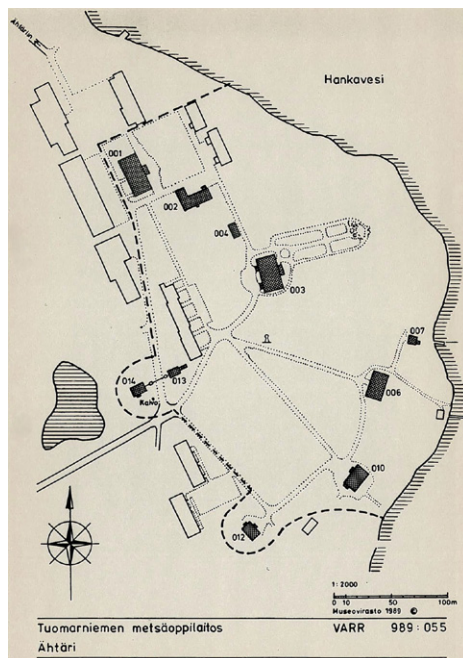
Tuomarniemen alueen ja rakennusten suojelustatus on edelleen voimassa, vaikka kiinteistön omistus on siirtynyt pois valtiolta ja kuuluu nykyisin Seinäjoen koulutuskuntayhtymälle. Kohteen rakennussuojelun päivittäminen on ollut vireillä ELY-keskuksen toimesta.³

Suojeluluokat on päätöksessä määritetty seuraavasti:

S1 - Rakennus suojellaan kokonaan

S2 - Rakennus suojellaan osittain (rakennuksen ulko-osien suojelu)

S4 - Alueella on suojeltavien rakennusten ohella muitakin rakennuksia ja sille voidaan uudisrakentaa museoviraston hyväksymällä tavalla.

Inventoinnit

Museoviraston inventoinnin mukaan Tuomarniemen metsäopisto on määritetty RKY2009-alueeksi eli valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi kohdennumerolla 1024. Kuvauksessa on mainittu muun muassa alueen alkuperäisten jugendtyyliin rakennettujen opisto- ja asuinrakennusten kokonaisuus sekä alueen pihapiiriin sijoittuva puulajipuisto. RKY-alueeseen kuuluu myös Tuomarniemen koulun alueen pohjoispuolella noin kolmen kilometrin päässä sijaitseva koulun rakennuskantaan kuuluva 1910-luvulla rakennettu Miilumaja sekä tämän lähistöllä sijaitsevat vanhat miilu- ja tervahautapohjat.⁴

Etelä-Pohjanmaan liiton maakuntakaavan selvitystyöhön liittyvässä maaseudun kulttuurimaisemien ja maisemanähtävyyksien inventoinnissa vuodelta 2014 Tuomarniemen alue sisältyy maakunnallisesti arvokkaaksi määritettyyn Ähtärinseudun kulttuurimaisemat; Inha – Myllymäki -alueeseen. Kuvaustekstin mukaan Ähtärinseudun kulttuurimaisemat edustavat tyypillistä Suomenselän metsävaltaista kulttuurimaisemaa, koostuen sekä rakennetusta kulttuuriympäristöstä että luonnonmaisemasta. Alueelle sijoittuva Tuomarniemi on yksi Ähtärinseudun vanhoja asutusalueita ja maisemallisena kohokohtana erottuva alue. Arviointitekstin mukaan Ähtärinseudun kulttuurimaisemat ovat edustava esimerkki Suomenselän vesistöjen rannoille keskittyneestä elinkeinomaisemasta ja sen synnyttämästä kulttuuriympäristöstä.⁵

Kuva vasemmalla: Suojelupäätöksen karttaliite, johon suojeltavat rakennukset sekä aluesuojelun raja on merkitty.

⁴ Museovirasto, verkkosivu: www.rky.fi, "Tuomarniemen metsäopisto"

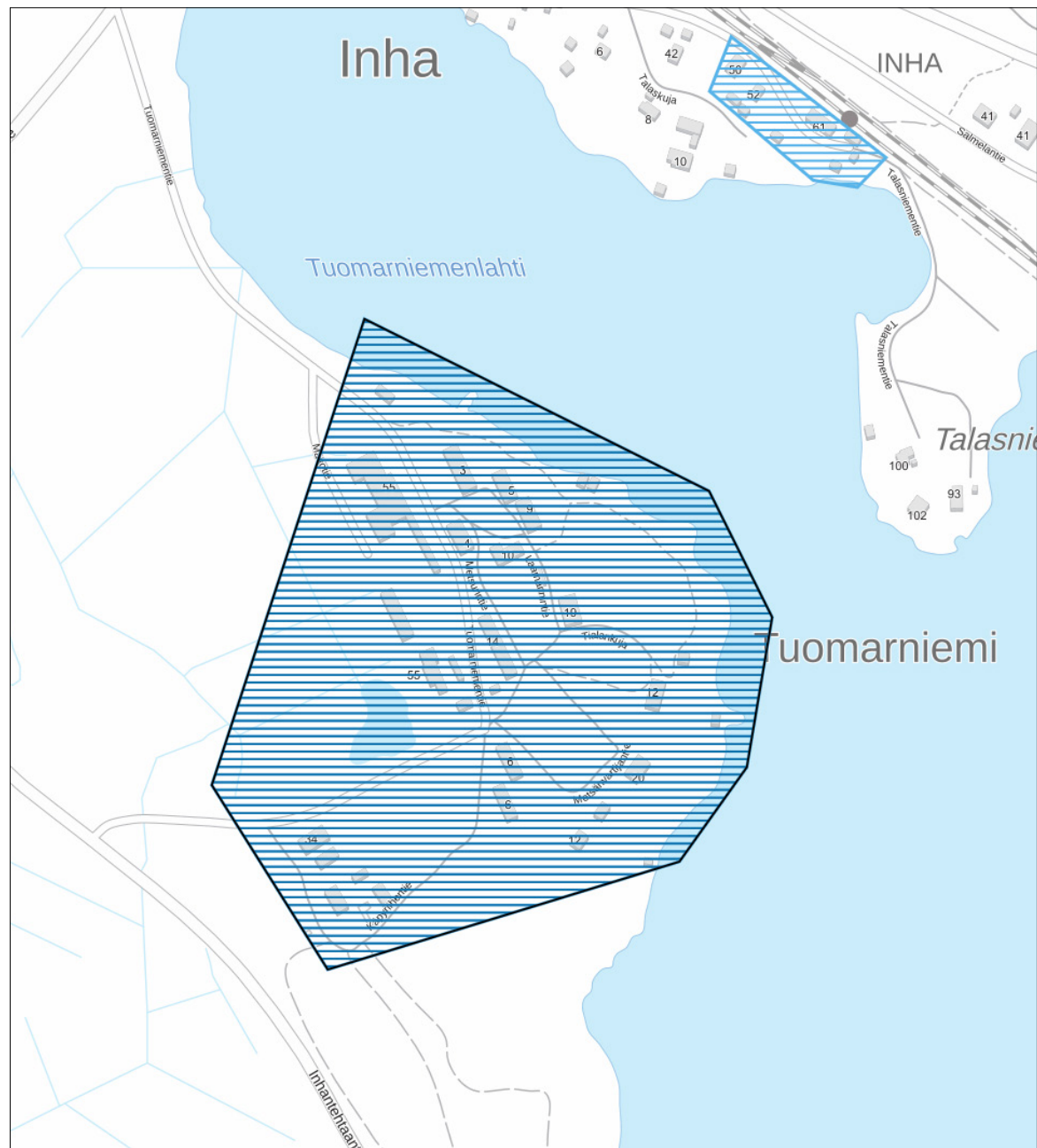
⁵ Asunmaa, R. (2014) s. 134,136

Kuva yllä: Tuomarniemen metsäopiston RKY-alueen erilliskohde Miilumaja rakennettiin 1910-luvulla koulun opettajan Erik Lönnrothin suunnitelmien mukaan koulun metsäalueelle tukikohdaksi opetustarkoituksessa poltettavien miilu- ja tervahautojen hoitamista varten. (LU, Suomen Metsäyhdistyksen kokoelma, 1949)

Kuva yllä: Hiilimiilun polttoa miilumajan edustalla vuonna 1937. (LU, Risto Nederströmin kokoelma)

Kuva oikealla: Tuomarniemen RKY-alueen raja-alue. (Museovirasto, <https://rky.fi>)

3.2 Alueen historiaa

3.2.1 Asutus Tuomarniemellä

Tuomarniemen alueelle on perustettu tila tiettävästi jo 1500-luvun puolessa välissä. Alun perin Tiala nimellä kutsuttu tila on yksi Ähtärin vanhimmista kantatiloista. Tila joutui kruunun haltuun todennäköisesti jo 1600-luvun alussa maksamattomien verojen vuoksi. Tila lahjoitettiin tämän jälkeen Boijen suvulle läänityksenä, mutta palautui valtion omistukseen vuonna 1683 läänityslaitoksen lakkauttamisen myötä.⁶

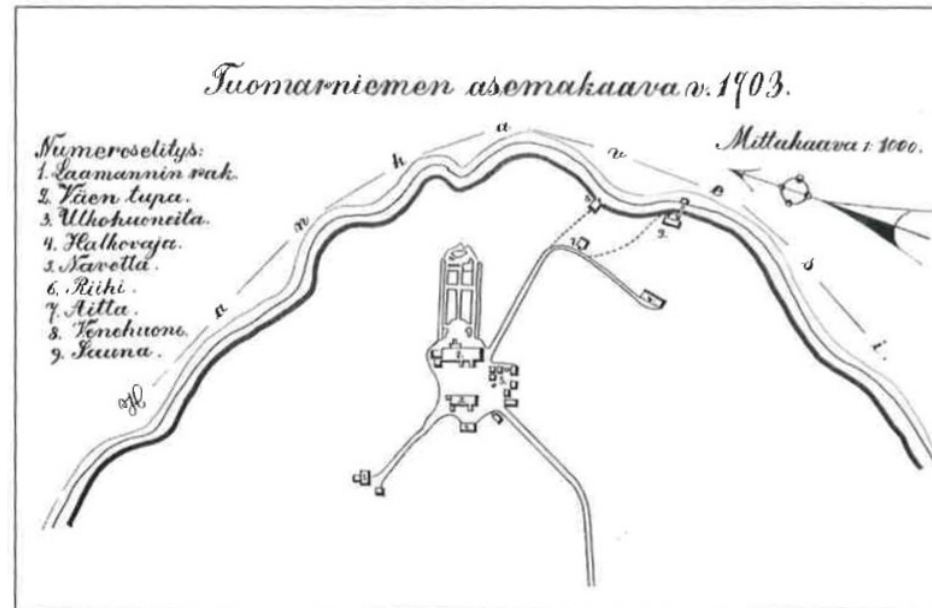
Suomessa toimitettiin tuomikuntien eli kihlakunnan tuomarien virka-alueiden uudelleenjärjestely valtion hallinnon tehostamispyrkimyksenä 1700-luvun lopulla. Tässä yhteydessä perustettiin Ruoveden käräjäkunta, johon Ähtäri kuului. Tuomarin virkataloksi nimettiin todennäköisesti jo tuolloin vuonna 1776 edelleen kruunun omistuksessa ollut Tialan tila. Tuomarit asuivat tilalla kuitenkin harvoin, minkä vuoksi tilaa viljelivät ja asuttivat pääosin lampuodit eli vuokraviljelijät. Virkatalokäytön myötä tilan nimi muuttui Domarnäsiksi, joka Ähtärin kirkonkirjaan merkittiin ensimmäisen kerran vuonna 1788. Tuomarniemen viimeinen tuomari oli Walfrid Emanuel Walden, joka asui Tuomarniemellä vuosina 1882-1903 ja joutui muuttamaan pois tilalta sinne perustettavan metsäkoulun tieltä.⁷

Ensimmäinen Tuomarniemen tilan vanhaa rakennuskantaa koskeva tieto on löydettyävissä isojakokartasta vuodelta 1800, johon on merkitty yksi keskellä niemeä peltojen ympäröimänä sijainnut rakennus. Vuoden 1814 tarkastuksessa tilaan kuuluvaksi on kirjattu seuraavat rakennukset: ennen vuotta 1781 rakennettu päärakennus ja tämän pihapiirissä väentupa, vierastupa eli kirjurintupa, vilja-aitta, makuuaitta, välinevaja, kellari ja käymälä. Erillisellä karjapihalla sijaitsivat talli, navetta, lampola, rehutalo ja sikala. Lisäksi kauempana sijaitsivat riihi ja sauna. Vuoden 1878 tarkastuksessa pihapiiriin oli lisätty ruoka-aitta. Myöhemmässä tarkastuksessa vuonna 1878 uusia rakennuksia alueelle oli tullut vain ruoka-aitta, vanhojen rakennusten ollessa edelleen paikallaan.⁸ Tuomarniemen alueesta vuonna 1903 laaditussa asemakaavakartassa on nähtävissä tilan vanha rakennuskanta, mikä alueella sijaitti metsäkoulun aloittaessa toimintansa.

6 Kivioja, V. toim. (1978), s. 8-10, Riukulehto, S. (2004), s. 15

7 Kivioja, V. toim. (1978), s. 12, Riukulehto, S. (2004), s. 15

8 Kivioja, V. toim. (1978), s. 15, 20

Kuva yllä: Tuomarniemen tilan asemakaavakartta vuodelta 1903. (SEDU Tuomarniemen arkisto, kuva julkaistu teoksessa "Tuomarniemi - siellä ei koskaan sada")

Kuva yllä: Tuomarniemen tilan vanha päärakennus kuvattuna idästä. Rakennus toimi metsäkoulun alkuvuosina koulun johtajan asuinrakennuksena (Kuva julkaistu Metsänystävä -lehdessä 6-7, 1906)

3.2.2 Tuomarniemen metsänvartijakoulun syntyhistoria ja toiminnan alkuvuodet

Suomen ensimmäiset metsäkoulut

Metsäkouluopetuksen alkuvaiheet liittyvät metsien merkityksen lisääntymiseen 1800-luvun teollistumisen aikakauden myötä. Höyrysahojen perustamiskielto kumottiin vuonna 1857 ja neljä vuotta myöhemmin sahateollisuuden harjoittamisen rajoituksia poistettiin. Puuraaka-aineen tarve kasvoi merkittävästi ja tämän myötä huomio kääntyi metsähoidon ammattimaiseen toimintaan. Suomen ensimmäinen metsänhoitajia kouluttava opisto perustettiin Evon Lammille vuonna 1862.⁹

1800-luvun lopulle tultaessa puun markkinaolot parantuivat entisestään ja metsäalan ammattilaisia tarvittiin lisää. Evon metsäopiston rinnalle alettiin suunnitella uusien metsäalan oppilaitosten perustamista. Maanviljelyshallitus ehdotti 1896 kahden uuden metsäkoulun perustamista. Tämän tarpeen tyydyttämiseksi perustettiin uusia kouluja lopulta neljä: Länsi-Suomeen Tuomarniemen metsänvartijakoulu vuonna 1903 ja kaksi vuotta myöhemmin vuonna 1905 Itä-Suomeen Pieksämäelle Nikkarilan ja Pohjois-Suomeen Rovanieman maalaiskuntaan Rovaniemen metsäkoulut. Muutama vuosi myöhemmin vuonna 1908 perustettiin ruotsinkielinen metsäkoulu Sipoon Söderkullaan. Tämän jälkeen ei metsäkouluja perustettu Suomessa pitkään aikaan.¹⁰

Tuomarniemen valinta koulun sijainniksi

Perustettavien metsäkoulujen sijoitusten edellytyksenä olivat riittävän laajat ja luonnon puolesta vaihtelevat harjoitusmetsäalueet koulun ympärillä ja lähialueella. Tämän lisäksi tärkeää oli mahdollisuus puutavaran kuljetuksen monipuoliseen järjestämiseen. Tuomarniemellä nämä edellytykset täyttyivät ihanteellisesti, sillä koulua ympäröivät laajat käytettävissä olevat metsäalueet ja puutavaran kuljetus saatettiin järjestää joko uitoilla pitkin Kokemäenjoen vesistöä, mihin Tuomarniemeä ympäröivät vesistöt kuuluivat tai rautateitse Tuomarniemen vastarannalla sijaitsevan Inhan kylän asemalta. Tuomarniemeä koulun sijoituspaikkana puolsi lisäksi säästöt perustamiskustannuksissa, mitkä johtuivat alueella valmiina olevasta tiestöstä ja vanhasta rakennuskannasta, joita voitiin koulun tarpeisiin hyödyntää.¹¹

9 Tasanen, T. (2003), s. 220-222; Riukulehto, S. (2004), s. 120-23

10 Tasanen, T. (2003), ibid.

11 Riukulehto, S. (2003), s.27-31

Kuva yllä: Aarnimetsää Tuomarniemellä 1950-luvulla. (LU, Metsähallituksen kokoelma, kuvaaja, T. Rancken)

Tuomarniemen metsäkoulun alkuvuodet

Aloitteen Tuomarniemen metsäkoulun perustamisesta teki Metsähallituksen ylijohtaja P. W. Hannikainen. Seuraavana vuonna Suomen senaatti antoi asetuksen Tuomarniemen metsänvartijakoulun perustamisesta sekä osoitti varat koulun toiminnalle 26. elokuuta 1903. Koulun opetuskielenä oli suomi. Opinnot olivat alunperin kaksivuotiset ja ympäri vuoden kestävät. Koulu toimi sisäoppilaitoksena ja sekä oppilaat, että henkilökunta asuivat koulun alueella.

Metsäkoulujen alkuperäisenä tavoitteena oli kouluttaa metsätöiden johtoon pystyviä miehiä. Myöhemmin lisättiin vaatimus metsätalouden suunnittelu- ja neuvontatehtävien hallitsemisesta. Opetusta annettiin lukuisissa teoria-aineissa kuten metsätalous ja -tekniologia, lakitieteet, lasku- ja muoto-oppi, kasvi- ja eläintieteet sekä piirustus ja karttatyöt. Käytännön opetusta annettiin käsitoissa sekä kullekin oppilaalle osoitetuilla harjoitusmetsäpalstoilla. Metsäntutkimustarpeeseen vastattiin uusista metsänvartijakouluista erityisesti Tuomarniemellä, missä alkuvuosien opettajakunta oli tästä erityisen kiinnostunut. Tutkimusta tehtiin koulua ympäröivillä vanhoille pelloille istutettavilla taimitarhoilla sekä valtakunnallisesti merkittäväksi muototuvan käpykaristustoiminnan parissa.¹²

Metsähallitus halusi käynnistää opetustoiminnan mahdollisimman pian ja ensimmäinen 15 oppilaan vuosikurssi yhdessä koulun johtajan, yhden opettajan ja yhden työnohjaajan kassa aloitti opinnot Tuomarniemellä 9.11.1903. Opetustoiminnan pikainen käynnistys edellytti, että Tuomarniemen vanhaa, paikoin huonokuntoista rakennuskantaa otettiin laajalti käyttöön koulun tiloina. ja samalla aloitettiin rakennustyöt uusien tarvittavien rakennusten toteuttamiseksi. Uudisrakennustyöt tehtiin pitkälti oppilasvoimin ja rakennusmateriaaleja, kuten hirsirungot valmistettiin koulun alueelta saatavista materiaaleista. Ensimmäisten vuosikurssien oppilaiden muistelmissa talonrakennustyöt ovatkin olleet ajoittain varsinaisten opintojen etusijalla.¹³

- Tuomarniemen metsävartijakoulu toimi tällä nimellä vuoteen 1922 asti. Tämän jälkeen koulun virallinen nimi on vaihdellut niin metsäkoulun, normaalimetsäkoulun, metsäopiston kuin metsäoppilaitoksen välillä. Tuomarniemi toimi vuoteen 1973 asti Metsähallituksen alaisuudessa, jolloin se siirtyi Ammattikasvatushallituksen alaisuuteen ja vuonna 1997 osaksi Seinäjoen ammattikorkeakoulua. Vuonna 2012 se liittyi osaksi Seinäjoen koulutus-
kuntayhtymää. Syksystä 2025 alueella on toiminut yhteiskampus Ähtärin lukion kanssa,

¹² Riukulehto, S. (2003), s.31; Saramäki, J. et. all (2003) s. 8

¹³ Tasanen, T. (2003), s. 14; "Tuomarniemi" Tuomarniemen metsäkoulun oppilaskunnan kurssi- ja juhla-julkaisut vuosilta 1948-1963

Kuva yllä: Mahdollisesti Tuomarniemen metsäkoulun oppilaita tyynysotasilla. (LU, Enson kokoelmat, kuvausvuosi ei tiedossa)

3.2.3 Tuomarniemen rakennetun ympäristön muotoutuminen

Lähtötilanne

Koulun aloittaessa toimintansa vuonna 1903 otettiin vanhan tilan olemassa oleva rakennuskanta sen käyttöön. Tilan vanhasta päärakennuksesta tuli koulun johtajan asuinrakennus sekä konttori. Oppilaiden asuinrakennuksena toimi vanha tuparakennus, joka sijaitsi muis-titiedon mukaan nykyisen oppilasrakennuksen (001) edustalla. Pihapiiristä erillään sijainnut vanha riihi kunnostettiin käpykaristamoksi. Vanha virkatilan aikainen rakennuskanta on alu-eelta sittemmin pääosin purettu tai palanut. Ainoa tältä ajalta peräisin oleva ja säilynyt ra-kennus on 1890-luvulla rakennettu terva-aitta (007), joka sijaitsee niemen itärannalla.

Vanha rakennuskanta sijoittui pääosin niemen keskialueelle, sen korkeimmalle koh-dalle, missä se vanhan kartta-aineiston perusteella muodosti löyhän pihapiirin. Pihapiiriä ympäröivät peltoalueet, jotka rajautuivat niemen ranta-alueita reunustavaan kapeaan met-sävyöhykkeeseen. Tilan vanha päärakennus sijoittui pihanpiirin itälaidalle ja sen rantaan suuntautuvan takajulkisivun puolella sijaitsi laaja muotopuutarha. Vuoden 1903 asemakar-tassa on tilalle esitetty tieyhteys lounaasta, likimain nykyisen Tuomarnimentien ja Tialanku-jan linjauksen mukaan.

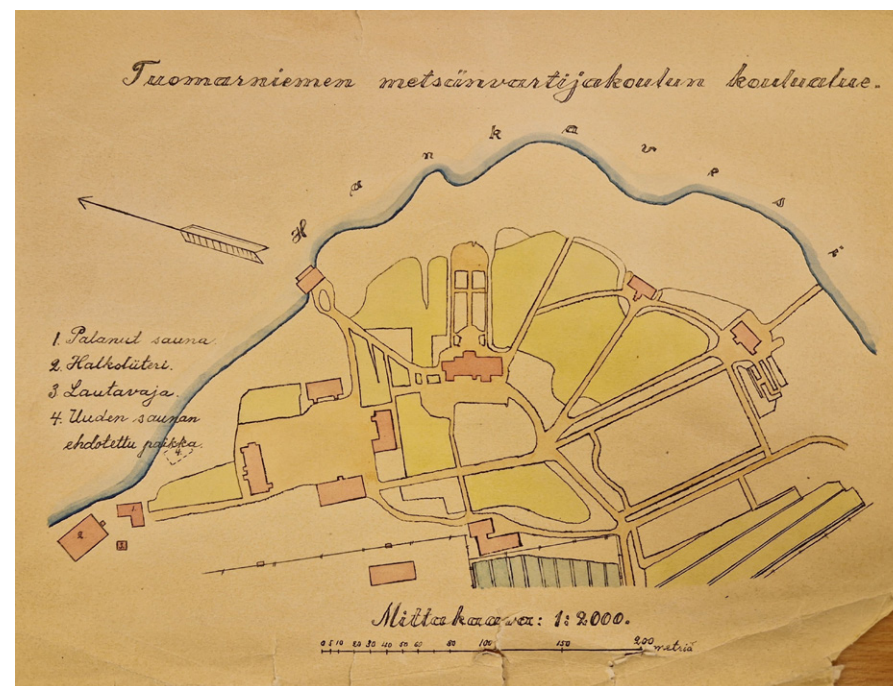
Alueen rakentamisen periaatteet

Alueen vanha rakennuskanta oli pääosin varsin huonokuntoista ja uusien rakennusten ra-kentaminen aloitettiin pian opetustoiminnan käynnistymisen jälkeen. Vanhan rakennuskan-nan sijainti ohjasi pitkälti uusien rakennusten sijoittumista. Olevan pihapiirin yhteyteen, sen pohjoispuolelle muodostettiin toinen pihapiiri, jonne sijoitettiin uudet opetus- ja talousraken-nukset. Olemassaolevat pellot hyödynnettiin koulun taimitarhoina ja rantalinjan tuntumaan peltojen ja puustovyöhykkeen rajalle sijoitettiin huvilamainen metsänhoitajan asuinrakennus sekä koulurakennus. Niemen länsiosassa sijaitsi vanha navettapiha ja tätä laajennettiin seu-raavina vuosina muun muassa tallilla.

Vanhan kartta-aineiston perusteella alueen tieverkostoa laajennettiin muun muas-sa säteittäin taimitarhojen lomitse rannan suuntaan kulkevilla väylillä. Nykyisen Tuomarnie-mentien pohjoisen osuuden linjaus on esitetty ennen vuotta 1913 laaditussa kartassa piha-piirien läpi.

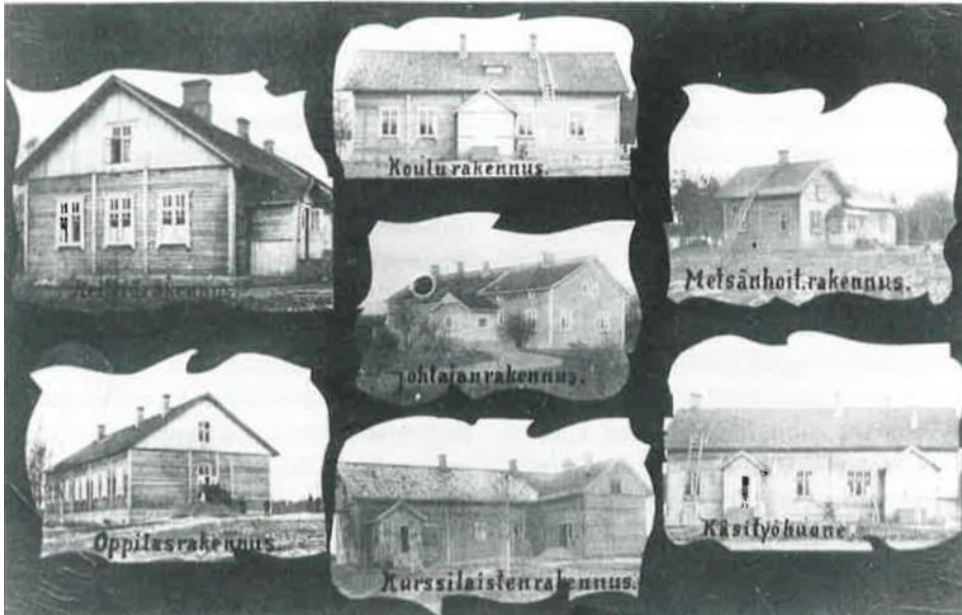
Rakentaminen koulun alkuvuosina 1903-1910

Tuomarniemen metsäkoulun ensimmäisiä uudisrakennuksia olivat vuonna 1904 valmistu-neet keittola ja käsityörakennus, jotka muodostivat uuden pihapiirin vanhan päärakennuk-sen pohjoispuolella. Tätä täydensi pihapiirien rajalle sijoittuva mahdollisesti jo seuraavana vuonna valmistunut kurssirakennus (002). Peltoaukioiden ja rantapuuston rajalle valmistui-vat niin ikään vuonna 1904 koulurakennus (006) sekä metsänhoitajan asuinrakennus (010). Lisäksi alueelle rakennettiin lukuisia pienempiä rakennuksia ja rakennelmia, joita voidaan paikantaa vanhan kartta- ja valokuva-aineiston peusteella. Näistä ovat säilyneet Vellikello-talona tunnettu kurssirakennus, nykyisin museokäytössä oleva koulurakennus sekä metsän-hoitajan asuinrakennus. Muut koulun alkuvuosina toteutetut rakennukset on purettu pääosin 1960-luvun lopun laajamittaisen uudisrakentamisen tieltä.

Kuva yllä: Koulun alueelta ennen vuotta 1913 laadittu asemakartta, jossa keskellä näkyy vanha päärakennus muotopuutarhoineen. Rakennus paloi vuonna 1914. (SEDU)

Koulun ensimmäisinä vuosina toteutetuista rakennuksista ei ole ollut löydettävissä alkuperäistä arkistoitua piirustusaineistoa tai suunnittelijatietoja. Alueen uudisrakennus-
nan suunnittelu on kuitenkin seuraavina vuosina aina 1970-luvulle asti toteutettu arkistolä-
hteiden perusteella lähes yksinomaan Yleisten rakennusten ylihallituksen ja sittemmin Raken-
nushallituksen toimesta.

Kuva yllä: Postikortti vuodelta 1907, jossa on kuvattu Tuomarniemen metsäkoulun alueelle rakennettuja
uudisrakennuksia sekä keskellä johtajan asuin- ja konttorirakennuksena toiminut entinen tuomarin vir-
katalo. (Kuva on julkaistu teoksessa Riukulehto, S. (2003) "Tuomarniemi, siellä ei koskaan sada")

Kuva oikealla ylinnä: Metsänhoitajan asuinrakennus ja taimitarhat vuonna 1912. (LU)

Kuvat oikealla keskellä ja alla: Näkymä vanhan pihapiirin pohjoispuolelle rakennetusta uudesta pihapii-
ristä, jossa näkyvät etualalla oppilaiden majoitusrakennus, käsityö- ja keittola. Oppilasrakennus
paloi vuonna 1913, keittola ja verstaas purettiin 1960-luvun lopulla.

Vanha koulurakennus ja metsänhoitajan asuinrakennus. sijoitettiin peltoalueen ja rannan puustovyöhyk-
keen rajalle. (Kuvat julkaistu Metsänystävä -lehdessä 6-7, 1906)

1910- ja 20-luku

Tuomarniemen alueella sattui sen toiminnan alkuvuosina kaksi tuhoisaa tulipaloa. Johtajan asuinrakennuksena ja konttorina toiminut vanha vuonna 1781 valmistunut huonokuntoinen tuomarin virkatalo paloi kesällä 1913 savupiipusta karanneen kipinäsuikun sytytettyä vanhan pärekaton palamaan. Pian tämän jälkeen syyskuussa paloi oppilaiden majoitusrakennus, tervan ja rasvan kyllästämässä saapashuoneessa sytytetystä tulitikusta alkunsa saaneen tulipalon seurauksena.¹⁴ Korvaavien rakennusten suunnittelu aloitettiin heti ja uudet jugendtyyliset rakennukset valmistuivat samoille sijoille palaneiden rakennusten kanssa jo seuraavana vuonna. Näille rakennuksille ominainen päädyistä taittuva mansardikattomuoto toistuu alueelle myöhemmin suunnitelluissa rakennuksissa. Näitä ovat muun muassa vuosina 1914 ja 1928 rakennetut käpylato ja -karistamo (013 ja 014).

Muita tänä aikana toteutettuja ja dokumentoituja rakennuskohteita ovat muun muassa johtajan asuinrakennuksen pihapiiriin ennen sen paloa vuonna 1912 rakennettu ulkorakennus sekä rantametsävyöhykkeen reunalle metsänhoitajan asuinrakennuksen läheisyyteen vuonna 1924 rakennettu ja sittemmin palanut opettajan asuinrakennus. Lisäksi vuonna 1904 valmistuneelle koulurakennukselle tehtiin merkittävä laajennus vuonna 1928.

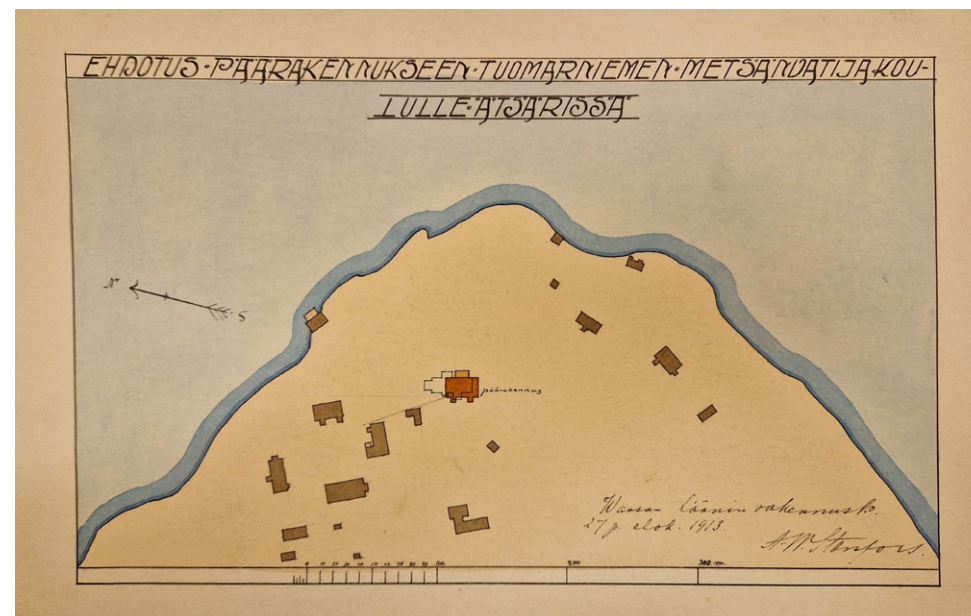
Johtajan asuinrakennuksen ja oppilasrakennuksen suunnittelijaksi on Museoviraston dokumentoinneissa sekä Kansallisarkistossa säilytettävässä piirustusaineistossa merkitty Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehti E. A. Kranck.¹⁵ Tuomarniemen arkistosta löytyneissä johtajan asuinrakennuksen luonnoksissa allekirjoitus on sen sijaan Vaasan lääninrakennuskonttorin arkkitehdin A. W. Stenforsin. Stenfors on myös suunnitellut myöhemmin toteutetun koulurakennuksen laajennuksen.

Kuva yllä: Arkkitehti A. W. Stenforsin laatima asemapiirros Tuomarniemen alueelta vuodelta 1913 johtajan asuinrakennuksen palon jälkeen. Ehdotus uuden rakennuksen sijainnista merkitty piirrokseen punaisella vanhan rakennuksen ääriviivojen päälle. (SEDU)

Kuva alla: Vuonna 1914 valmistunut johtajan asuinrakennus kuvattuna vuonna 1953. (LU, Metsähallituksen kokoelma, kuvaaja: V. K. Ahola)

14 Riukulehto, S. (2003), s.131

15 Tämän selvitystyön yhteydessä Kansallisarkiston piirustusaineistoa kyseisten rakennusten osalta ei ollut lainattavissa..

Kuva yllä: Vuonna 1914 valmistuneen oppilasrakennuksen edustalle ovat kokoontuneet Suomen metsäkoulujen välisten urheilukilpailujen osanottajat vuonna 1936. (LU, Johanna Keräsen kokoelma)
 Kuva yllä oikealla: Vuonna 1904 valmistunutta koulurakennusta laajennettiin vuonna 1928 lisäämällä opetustiloja ullakkokerrokseen ja tänne porrasyhteys sisäänkäyntikuistin kautta sekä laajentamalla pääkerroksen tiloja rakennuksen takasivun osalla. Laajennusosa on havaittavissa vuonna 1929 otetun kuvan oikeassa reunassa vielä hirsipintaisena. (SEDU)

Kuva alla oikealla: Käpykaristustoiminta siirrettiin Tuomarniemen eteläosaan erilleen muusta alueen rakennuskannasta 1950-luvulla uusien karistamorakennusten valmistumisen myötä. (LU, Metsähallituksen kokoelma, kuvaaja: V. K. Ahola 1955)

1950-luku

1950-luvulla Tuomarniemen rakennusalueetta laajennettiin etelän suuntaan, jolloin Tuomarniementien eteläpäähän varren metsäalueelle rakennettiin vuosina 1954-1956 uudet käpyladot (021, 024) ja käpykaristamo. Uudet rakennukset olivat vanhoja 1910- ja 20-luvuilla rakennettuja latoja ja karistamoa huomattavasti suuremmat. Ne säilyivät toiminnassa 1960-luvun loppupuolelle asti, jolloin karistamistoiminto lopetettiin. Karistamorakennus on sittemmin purettu.

1960- ja 70-luku

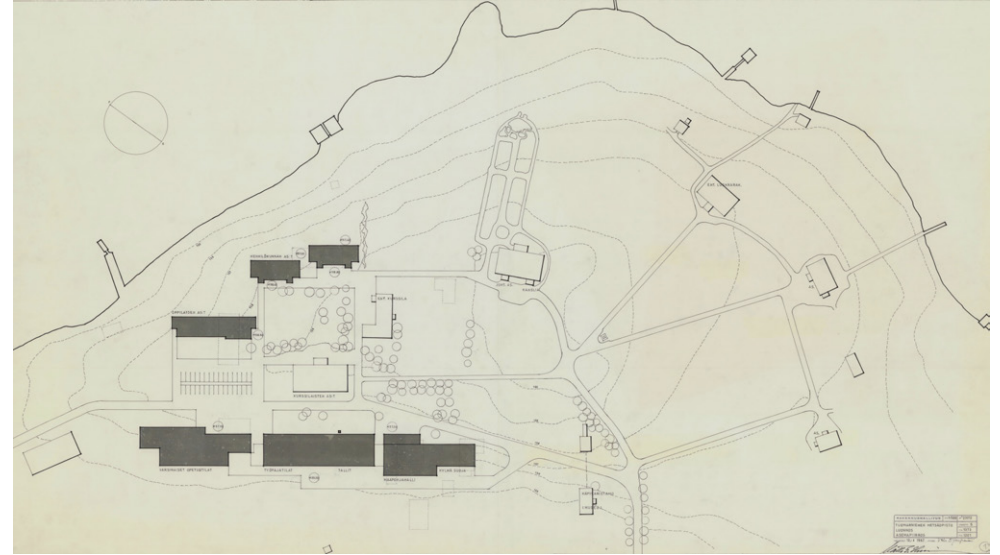
Tuomarniemen alueen mittavimmat rakennustyöt ajoittuvat 1960- ja 70-lukujen vaihteeseen. 1960-luvulle tultaessa rakennuskannan katsottiin olevan heikkokuntoista ja rakennetussa ympäristössä olevan ”vanhan kulttuurin leima”. Niin henkilökunta- kuin oppilasmäärätkin olivat kasvaneet, eivätkä vanhat rakennukset enää olleet riittäviä opetustoiminnalle tai asuintiloiksi. Uuden koulurakennuksen suunnittelu aloitettiin 1965 ja rakennustyöt 1968.¹⁶ Samaan aikaan suunniteltiin alueelle uudet asuinrakennukset opiskelijoille ja henkilökunnalle. Rakennukset valmistuivat vuonna 1970. Koulurakennukset sijoituivat vanhojen talli- ja varastorakennusten paikalle Tuomarniementien länsipuolelle. Uudet asuntolarakennukset (018, 019, 020) sijoitettiin vanhojen versta- ja keittolarakennusten paikalle osaksi pihapiiriä.

Uudisrakennusten tieltä purettiin lukuisia metsäkoulun alkuvuosina rakennettuja rakennuksia. Lisäksi vanhoja koulu- oppilarakennuksia jäi uudisrakentamisen myötä tyhjilleen, mikä edisti näiden kunnan heikkenemistä. Uudisrakennustöiden yhteydessä Tuomarniementien linjausta ohattiin kulkemaan uuden koulurakennuksen edestä. Uudisrakennukset suunniteltiin Rakennushallituksessa arkkitehti Veli Ojanperän toimesta.

Tuomarniemen alueelle rakennettiin lukuisia rivitaloja oppilasasuntoloksi 1970-luvulla: 1977 valmistui asuntola (029) Tuomarniementien varteen vanhojen karistamoraakennusten viereen, vuonna 1979 kaksi asuntolarakennusta (030, 031) Tuomarniementien ja Käpyriihentien risteysalueelle ja vuonna 1980 vielä kaksi sittemmin purettua asuntolaa Käpyriihentien varteen laajentaen Tuomarniemen rakennusaluetta voimakkaasti etelään suuntaan. Rakennusten suunnitelmat oli laadittu pääosin Rakennushallituksen toimesta, lukuun ottamatta vuonna 1977 valmistunutta Arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen Ky:n suunnittelukohdetta

Nykytilanne

Syksyllä 2025 valmistui alueelle uusi kampusrakennus vanhan vuonna 1970 rakennetun koulurakennuksen paikalle. Rakennus on Tuomarniemen alueen ensimmäinen laaja uudisrakennushanke 1970-luvun vilkkaan rakennuskauden jälkeen, sillä alueelle on 1980-2010-luvuilla rakennettu pääasiassa huoltorakennelmia sekä tehty kunnostustöitä vanhaan rakennuskantaan. Rakennuksen, siihen liittyvän konekatoksen sekä Tuomarniementien varteen sijoittuvan pysäköintialueen maisemointityöt on suunnitellut UKI Arkkitehdit Oy.

Kuva yllä: Arkkitehti Veli Ojanperän laatima asemapiirros vuodelta 1967, jossa näkyvät tulevat koulurakennukset ja asuntolat. Piirroksista on myös havaittavissa purettavien rakennusten merkinnät. (KA)
Kuva yllä: Ilmakuva Tuomarniemen alueelta 1980-luvulta. Etualalla näkyvät vuonna 1970 valmistuneet koulurakennukset ja asuinrakennukset sekä näiden väliin jäävä samassa yhteydessä rakennettu pysäköintialue. (SEDU, ei kuvaajatietoja)

Rakennuskannan suunnitteluhistoriaa

Tuomarniemen metsäkoulu kuuluu valtion perustamien ammatillisten oppilaitosten joukkoon, joiden perustamisajankohta viime vuosisadan alussa sijoittuu ammatillisen koulutuksen yleistymisen ja monipuolistumisen alkukauteen. Alueen rakennuskanta on suunniteltu lähes yksinomaan Yleisten rakennusten ylihallituksen ja sittemmin Rakennushallituksen toimesta aina 1970-luvun lopulle asti, jolloin opetusvastuu ja rakennuskannan omistus siirtyivät valtiolta kuntien hallintaan. Tuomarniemen säilyneen rakennuskannan vanhin osa on laadukas esimerkki valtion harjoittamasta valtakunnallisesta oppilaitosrakentamisesta ilmeeltään yhtenäisten jugendhenkisten opisto- ja asuinrakennusten kokonaisuudella.¹⁷

Rakennushallitus oli valtion keskusvirasto, jonka tehtäviin kuului valtion omistaman rakennuskannan suunnittelu sekä sen kunnon ja ylläpidon valvonta. Sen toiminta lopetettiin vuonna 1995 valtionhallinnon uudistusten myötä. Virasto perustettiin vuonna 1811 Intendentinkonttorin nimellä. Viraston perustamisen jälkeisinä vuosikymmeninä julkinen rakentaminen keskittyi pääasiassa Helsingin alueelle.¹⁸ 1840-luvulla julkisen rakentamisen painopiste siirtyi vähitellen muualle Suomeen, minkä seurauksena vuonna 1848 annettiin asetus lääninrakennuskonttorien perustamisesta. Lääninarkkitehdit valvoivat ja johtivat sijoituspaikkakunnilla valtion rakennustoimia. Suuret suunnittelutoimet säilyivät intendentinkonttorin tehtävinä, pienemmät alueelliset suunnittelutehtävät siirtyivät lääninarkkitehtien tehtäväksi.¹⁹ Viraston nimi muutettiin Yleisten rakennusten ylihallitukseksi vuonna 1865 rakennushallinnon uudistusten myötä. Tänä aikana tehtävänjako lääninrakennuskonttoreiden ja ylihallituksen välillä selkeytyi suunnittelutyön paikallisuuden korostumisena. Tähän aikaan liittyy myös viraston palveluksessa olevien arkkitehtien erikoistuminen tietyn rakennustyyppien hankkeisiin.²⁰

Viraston nimi muutettiin Rakennushallitukseksi vuonna 1936. Toisen maailmansodan jälkeen viraston toiminta keskittyi enenevässä määrin yleisiä rakentamisen linjoja suunnittelevaksi ja valvovaksi virastoksi. Tehtävänkuvan muutoksista huolimatta, rakennusten suunnittelutehtävät säilyivät keskeisenä osana sen toimintaa koko viraston olemassaolon ajan. Virastossa työskenteli lukuisia merkittäviä suomalaisarkkitehteja, joiden suunnittelutyö on vaikuttanut suomalaisen arkkitehtuurin ja rakentamisen laatuun sekä kaupunkikuvaan.

¹⁷ Museovirasto, verkkosivu www.rky.fi, "Tuomarniemen metsäopisto"

¹⁸ Halila, A. toim. (1967) s. 20, 27

¹⁹ Ibid. s. 42

²⁰ Kansallisarkisto, verkkosivu www.portti.kansallisarkisto.fi "Rakennushallitus"

E. A. Kranck (1864-1939)

Ernst Albin Kranck syntyi vuonna 1864 Heinolassa ja valmistui arkkitehdiksi Helsingin Polyteknisestä opistosta vuonna 1887. Hän työskenteli opiskeluaikanaan arkkitehtien Bruno Granholm sekä C. G. Nyström toimistoissa. Kranck toimi Viipurin kaupunginarkkitehtina vuosina 1890–91, mutta varsinaisen uransa hän loi Yleisten rakennusten ylihallituksessa, jossa työskenteli vuosien 1887–1929 välillä. Kranck tuli tunnetuksi erityisesti sairaalarakennusten suunnittelijana, joiden määrätehtäviin hänet yleisten rakennusten ylihallituksessa nimitettiin vuonna 1899. Hänen tunnetuimpia töitään ovat muun muassa Kakolan vankimielisairaala (1908) sekä Nikkilän (1915) ja Tammisaaren (1924) mielisairaalat.²¹

Kranck on Museoviraston inventointikertomuksessa vuodelta 1980–81 (Seppälä, H.) sekä Kansallisarkistossa sijaitsevien alkuperäispiirustustiedoissa merkitty suunnittelijaksi Tuomarniemen metsäkoulun rakennuksista vuonna 1914 valmistuneiden oppilasrakennuksen (001) sekä johtajan asuinrakennuksen (003) osalle. Näistä johtajan asuinrakennuksen luonnossuunnitelmat ovat arkkitehti A. W. Stenforsin laatimat. Kohteiden arkistoituja rakennuspiirustuksia ei tätä selvitystyötä laadittaessa ollut käytössä, joten suunnittelijatietoja ei ole voitu varmistaa.

A. W. Stenfors (1866-1952)

Alfred Wilhelm Stenfors syntyi vuonna 1866 Hollolassa ja valmistui arkkitehdiksi Helsingin polyteknisestä opistosta vuonna 1890. Vuonna 1894 Stenfors muutti Vaasaan, jossa toimi aluksi piirustuksen opettajana sekä yksityisenä arkkitehtina. Vuonna 1911 hänet nimitettiin Vaasan lääninarkkitehdiksi. Tässä tehtävässä hän toimi seuraavat 10 vuotta. Vuosien 1921–1922 välillä Stenfors toimi Yleisten rakennusten ylihallituksen johtajana noin vuoden ajan, mutta koettuaan tehtävät hallinnon alalla epämieluisiksi palasi Vaasan lääninarkkitehdin tehtäviin, jossa jatkoi vuoteen 1935 eläköitymiseensä asti. Stenforsin pitkäaikaisen toiminnan Vaasan lääninarkkitehtina katsotaan vaikuttaneen merkittävästi Vaasan kaupunkikuvan kehittymiseen vuosisadan vaihteessa. Hänen suunnittelema rakennuksia ovat muun muassa jugendpiirteiset Vaasan kaupunginteatteri (1906-07), Palosaaren kirkko (1908-09) sekä entinen poliisitalo (1914). Stenforsin puujugendia edustava kohde on esimerkiksi kaupunkitalo Vaasan Kirvesmiehenkatu 2:ssa (1907).²²

- Tuomarniemen rakennuskannasta aiemmin tehdyissä inventoinneissa Stenforsia ei ole nimetty alueella sijaitsevien rakennusten suunnittelijaksi. Tuomarniemen piirustusarkistosta on kuitenkin löytynyt hänen signeeraamiaan suunnitelmia johtajan asuinrakennuksen luonnossuunnitelmien osalta (1913) sekä koulurakennuksen muutossuunnitelmien osalta (1926).

²¹ Helsingin Sanomat 283/1934; Halila, A. (1967) s.365

²² "Suomen insinöörejä ja arkkitehtejä 1948", s. 495; Halila, A. toim. (1967) s. 95–96

4 ALUE- JA RAKENNUSINVENTOINNIT

4.1 Maisemarakenne

Maisemallinen yleiskuva

Tuomarniemen alue kuuluu Suomenselän metsävaltaiseen maisematyyppiin, sijoittuen Etelä-Suomen kasvillisuusvyöhykkeen rajalle. Alueen metsät ovat pääosin moreenimaaperäisiä kuivia tai kuivahkoja kankaita. Tuomarniemeen rajautuva Hankavesi on osa Ähtärinseudun ytimen muodostavaa pitkää ja kapeaa halkeamalaaksoa yhdessä pohjoiseen sijoittuvan Ähtärinjärven ja eteläpuolelle sijoittuvan Väliveden kanssa.²³ Alue kuuluu Suomenselän vaihtumisvyöhykkeeseen, jossa peltoalueet ovat ulottuneet rannan tuntumaan, rakennusten sijoituessa kauemmas rinteeseen tai mäkien päälle.²⁴ Tuomarniemen virkatila on ollut tyyppillinen esimerkki tästä ennen metsäkoulutoiminnan alkamista alueella. Alueen vanha rakennuskanta on sijoittunut niemen keskelle, sen korkeimmalle kohdalle, avointen peltoalueiden ympäröidessä pihapiiriä ja rakennuksia. Tuomarniemellä pellot eivät ole ulottuneet rantalinjaan asti vaan täällä on sijainnut kapea metsäpuustovyöhyke.

Metsäkoulun toiminta on muokannut merkittävästi alueen maisemallista yleiskuvaa. Tuomarniemen peltoalueet otettiin koulun perustamisen myötä taimitarhakäyttöön. Näillä alueilla avoin maisemavyöhykealue säilyi. Samanaikaisesti taimitarhatoiminnan kanssa koulualueella tehtiin pensasaitakokeiluja kuusilla ja pihtakuusilla ja alueelta nykyisin löytyvät eri ikäiset kuusiaidat rakentuivat vähitellen osin kokeellisena oppilastyönä. Alueella tehtiin myös eri puulajien kokeiluistutuksia, jotka laajenivat vähitellen niemen ranta-alueita kiertäväksi leveäksi puulajipuistovyöhykkeeksi taimitarhatoiminnan päättyttyä Tuomarniemellä 1970-luvun puolivälin jälkeen. Alueen perinteinen argaarimaisema onkin vähitellen muuttunut pääosin metsäpuistomaiseksi alueeksi, missä näkymäakseleita rajaa kookas puusto.

23 Asunmaa, R. (2014) s. 134

24 Ibid. s. 140

Kuvat yllä: Ilmakuvat Tuomarniemen alueelta vuosilta 1954 ja 2025 osoittavat maisemarakenteen muutoksen niemialueella laajojen peltoalueiden muuttuessa niemen länsiosassa metsäpuistoalueeksi sekä etelä- ja lounaisosassa istutetuksi talousmetsäksi (MML)

Kuva seuraavalla sivulla: Vuonna 1935 otetussa ilmakuvassa Tuomarniemen näkyvät taimitarhoina toimivat peltoalueet sekä kulkureittejä reunustavat jo osittain kookkaat puuaidanteet.(VK)

Maisemarakenne

Tuomarniemen alueen maisemassa voi havaita kolme selkeää erillistä vyöhykettä; niemen pohjois-, länsi- ja eteläosaan sijoittuvat talousmetsäalueet, niemen ranta-alueita kiertävä laaja lehtipuuvaltainen puulajipuistovyöhyke ja näiden väliin niemen keskialueen avoimien nurmipihojen ympärille ryhmitellyt oppilaitos- ja majoitusrakennukset. Täällä koulun vanhin rakennuskanta muodostaa arvokkaan ilmeeltään yhtenäisen ja lyhyessä ajassa rakentuneen aluekokonaisuuden.

Tuomarniemen rakennetun ydinalueen poikki kulkee pohjois-eteläsuunnassa loivasti kaartuen alueen pääväylä Tuomarnientie, joka muodostaa yhden alueen tärkeimmistä näkymäakseleista rakennusten sijoittuessa kylänraittimaisesti sen varrelle. Tuomarnientietä kulkiessa maisemallisten vyöhykkeiden rajautuminen rakennetun alueen ja talousmetsävyöhykkeiden välillä on selväpiirteinen.

Niemen ranta-alueita reunustavassa puulajipuistossa sijaitsee nykyisin yli sata puulajia. Puistovyöhyke on huomattavasti leveämpi kuin rantalinjaa metsäkoulun alkuvuosikymmeninä reunustanut metsäpuuvyöhyke. Koulualueelle taimitarhojen ja rantametsän rajalle aikanaan rakennetut museona toimiva koulurakennus, metsänvartijan asuinrakennus sekä 2000-luvulla uudisrakennuksella korvattu opettajan asuinrakennus sijaitsevat nykyään metsäpuistomaisemassa ja rakennuksiin johtavien kulkureittien näkymälinjat rajautuvat voimakkaasti ympäröivään puistoalueeseen tai kookkaisiin kuusialtoihin.

Rehevän puulajipuistovyöhykkeen vuoksi alueen rakennetulta ydinalueelta ei ole enää selkeitä näkymälinjoja niemeä ympäröivälle Hankavedelle. Sen sijaan puistoon on rakennettu niemen rantalinjaa seuraileva noin kilometrin pituinen hoidettu jalankulkuväylä, josta avautuu merkittäviä näkymäsarjoja ympäröivään vesistöön.

Alueella sijaitsevan johtajan asuinrakennuksen piha-alueelle on merkitty aluekartoissa näkyvä muotopuutarha. Tämän selvityksen yhteydessä muotopuutarhan jäänteitä ei selvästi ollut piha-alueella havaittavissa.

Kuvat oikealla: Tuomarnientietä rajaa lännessä uusi kampusrakennus ja idässä vanha oppilasrakennus. Tien pohjoispäissä rakennetun alueen päätteellä on avoin nurmialue, josta avautuu näkymä Hankavedelle yhdessä puulajipuiston kulkureitin kanssa. Taustalla näkyvä talousmetsävyöhyke luo selkeän maisemarajan koulualueelle..

Kuva seuraavalla sivulla: Näkymä Tuomarnientien, Käpyriihentien ja Tialankujan risteysalueelta, missä vanhat karistamorakennukset toimivat porttiaiheena Tuomarniemen alueelle etelästä saavuttaessa.

Kuva yllä: Näkymä Tuomarniemen alueen pohjoisosaan sijoittuvalla laiturilta kohti Hankaveden eteläpäättä. Rantalinjaan sijoittuu niemialueella yksittäisiä rakennuksia ja rakennelmia kuten kuvassa näkyvät venevajat (022, 023).

Kuva alla: Puulajipuistoon rakennettu jalankulkuväylä noudattelee Hankaveden rantalinjaa. Kulkureitti alkaa alueen pohjoisosasta uuden kampusrakennuksen edustalta päättyen museona toimivan koulurakennuksen kautta niemen keskialueelle johtajan asuinrakennuksen pihapiiriin.

Kuva seuraavalla sivulla: Museona toimiva koulurakennus ja metsänvartijan asuinrakennus sijoittuvat alueen puulajipuistovyöhykkeelle. Metsänvartijan asunnolle johtavaa Metsänvartijantietä reunustaa voimakas rajaavana ja ohjaavana elementtinä toimiva vanha kuusiaita. Koulurakennukselle johtava vanha kulkuväylä toimii nykyään osana puulajipuiston kiertoreittiä. Maamerkinä teiden risteyksessä on sankarivainajien muistomerkki sodissa kaatuneille Tuomarniemen opiskelijoille.

4.2 Rakennusinventoinnit

Inventoinnin periaatteet

Alue ja sen rakennukset on inventoitu kohdekäynneillä marraskuussa 2025. Tässä selvityksessä olevaan luetteloon rakennusten tiedot on kerätty paikan päällä tehtyjen havaintojen, kohteista arkistoidun piirustusaineiston sekä lähdeaineistossa mainitun lähdekirjallisuuden perusteella.

Aluekartoissa ja kohdetietojen otsikoinnissa käytetty rakennusten juokseva numerointi noudattaa aiemmin julkaistuissa aluekartoissa sekä suojelupäätöksessä käytettyä numerointia. Rakennuskohtaisissa tiedoissa on merkitty myös pysyvä rakennustunnus, mikäli semmoinen rakennukselle on annettu.

Eri lähdeaineistoihin merkityissä tiedoissa on osittain ilmennyt ristiriitaisuuksia muun muassa rakennusvuosien ja suunnittelijatietojen osalla. Näissä tapauksissa on eriävät lähtötiedot on tuotu esiin kohteen kuvaustiedoissa.

Kaikkien inventointikohteiden sisätiloihin ei ole ollut pääsyä, mikä on mainittu kohdetiedoissa.

Purettu / tuhoutuneet rakennukset

A Halkoliiteri
 B Lautavaja
 C Keittolarakennus, purettu 1968
 D Sauna
 E Käsityöarakennus, purettu 1968
 F Leikkimökki
 G Johtajan asuinrakennus (tilan pääarakennus), palanut 1913
 H Ulkorakennus
 I Piharakennus
 J Koulurakennus, purettu 2023
 K Työpajarakennus, purettu 2023
 L Hallirakennus, purettu 2023
 M Tallirakennus, purettu 1968
 N-S Ajokalustovaja, käymälä, varasto yms., purettu 1968
 T Vanha opettajan asuinrakennus 1924, S2, palanut
 U Oppilasasuntola 1
 X Oppilasasuntola 2
 Z Maakellari
 Ä Väentupa

Kartta sivulla 29: Aluekarttaan on merkitty inventoidut rakennukset, lukuun ottamatta kuva-alueen ulkopuolelle jäävää alueen eteläreunalle sijoittuvaa huoltorakennusten aluetta. Kartassa näkyy myös alueelta purettujen rakennusten sijainteja niiltä osin kuin näistä on tietoa ollut löydettävissä. Purettujen rakennusten selitteet on esitetty erillisenä luettelona yllä. (Kartta: UKI Arkkitehdit Oy, Meri-Tuuli Hietala 2025).

Rakennusten ja alueen arvot

Kulttuurihistorialliset arvot

Tuomarniemen alue on korkealaatuinen esimerkki valtion toteuttamasta oppilaitosrakennustoiminnasta liittyen viime vuosisadan vaihteen ensimmäiseen laajaan ammatillisten koulujen perustamiskauteen. Tuomarniemi on Suomen toiseksi vanhin metsäkoulu ja sen arvoa lisää se, että koulun toiminta on säilynyt koko sen historian ajan alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisena. Alueella onkin kulttuurihistoriallista arvoa osana niin Suomen metsäkoulujen kuin valtion oppilaitosrakentamisen historiaa.

Rakennustaiteelliset arvot

Tuomarniemen alueen rakennuskanta on ajallisesti kerrostunutta ja voidaan karkeasti jaotella kolmeen rakentamisajan mukaiseen ryhmään: 1900-luvun alkuvuosikymmenien puuarkkitehtuuriin, 1970-luvulla toteutettuihin uudisrakennuksiin sekä vuoden 2025 lopulla valmistuneeseen uuteen kampusrakennukseen ja tämän myötä alueella suunnitteilla oleviin rakennushankkeisiin. 1900-luvun alun alkuperäinen rakennuskanta on suunniteltu Yleisten rakennusten ylihallituksen toimesta (myöh. Rakennushallitus) ja koostuu ilmeeltään yhdenmukaisista jugendtyyliin rakennetuista oppilaitos- ja asuinrakennuksista. Ne muodostavat yhtenäisen rakennustaiteellisesti arvokkaan kokonaisuuden niemialueen keskiosalle entisen tuomarin virkatalon pihapiirin alueelle. Arvokkain kokonaisuus muodostuu vuonna 1914 valmistuneista entisestä oppilasrakennuksesta (001) ja johtajan virka-asunnosta (003), vuonna 1905 rakennetusta kurssirakennuksesta (002) sekä näistä hieman erilleen sijoittuvista 1904 valmistuneista koulurakennuksesta (006) ja metsänhoitajan asuinrakennuksesta (010). Arvokas erityiskohde alueella on lisäksi vanhan käpyaitan (013) ja käpykaristamon (014) muodostama kokonaisuus. Rakennukset toistavat kattomuodoillaan alueen jugendtyyliin suunniteltujen rakennusten muotokieltä, mutta edustavat samalla osaa koulun toimintahistoriassa, jossa käpykaristuksella ja siemenkeräyksellä on ollut tärkeä osa.

Maisemalliset arvot

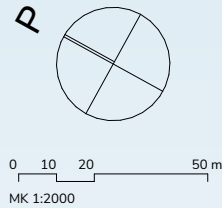
Tuomarniemi sijaitsee luonnonkauniilla paikalla Ähtärin Hankaveden rannalla. Alueen rakennuskanta ja metsäpuistoalueet sulautuvat saumattomasti liittyvään järvimaisemaan, mikä korostaa alueen arvoa kulttuurimaisemana. Alueen vanhan rakennuskannan lisäksi maisemallisesti arvokkaaseen ympäristöön kuuluvat hoidetut vanhat pihapiirit sekä niemen rantalinjaa pohjoisessa ja idässä reunustava luonteeltaan metsäinen puulajipuisto ja siihen liittyvät kulkuväyliä reunustavat kookkaat vanhat kuusiaidat. Sekä puulajipuiston, että kuusiaitojen synty ja kehittyminen liittyvät koulun opetushistoriaan, mikä on ollut tärkeä osatekijä Tuomarniemen maisemallisessa kehityksessä.

Rakennusajankohdat

oleva purettu

		1800-luku
		1900-luku
		1910-luku
		1920-luku
		1970-luku
		1980-luku
		2020-luku
		ei tiedossa

Alueen rakennukset

001 Koulu- ja toimistorakennus / 1914
 002 Kurssirakennus / ~1905
 003 Johtajan asuinrakennus / 1914
 004 Johtajan ulkorakennus / 1912
 005 Talouskellari
 006 Koulurakennus / 1904
 007 Terva-aitta / ~1890-l.
 008 Rantasauna / 1970-l.
 009 Venevaja

010 Metsänhoitajan asuinrakennus / 1904
 011 Autotalli / 1964
 012 Opettajan asuinrakennus / 2000
 013 Käpyaitta / ~1914
 014 Käpykaristamo / 1928
 018 Oppilasasuntola D / 1970
 019 Asuinrakennus E / 1970
 020 Asuinrakennus F / 1970
 021 Käpylato 1 / -2512 / 1954

022 Venevaja
 023 Venevaja
 024 Käpylato 2 / 1956
 025 Autokatos G
 027 Sahakatos
 028 Öljysäiliösuoja
 029 Oppilasasuntola / 1977
 030 Oppilasasuntola A / 1979
 031 Oppilasasuntola B / 1979

034 Ajoneuvokatos H
 035 Uusi oppilaitos / 2025
 036 Uusi ajoneuvokatos / 2025

UKI ARKKITEHDIT

TUOMARNIEMEN ALUEINVENTOINTI

001 Koulu- ja toimistorakennus

Rakennustunnus: 100219237L

Osoite: Metsurintie 4

Rakennusvuosi: 1914

Suunnittelija: Yleisten rakennusten ylihallitus

Laajuus: 490 kem², 567 brm², 2340 m³

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

Oppilasasuntola/ ei aktiivikäytössä, toiminut tätä ennen opetus- ja toimistorakennuksena

Suojelustatus: S2

Rakennuksen kuvaus

Kohde on rakennettu ensimmäisen oppilasrakennuksen vuonna 1913 sattuneen tulipalon jälkeen. Alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut oppilaiden majoitusrakennuksena. Rakentaminen ja rakennusmateriaalien työstö tehtiin pääosin oppilastyönä ja rakennus valmistui vain vuosi vanhan rakennuksen palon jälkeen samalla paikalle.

Rakennuksen tilat koostuvat pääkerroksesta, jossa sijaitsivat oppilaiden majoitus- huoneet ja yhteistila sekä ullakkokerroksesta, jossa sijaitsi päätyihin sijoittuvat kaksi majoitushuonetta sekä laaja muun ullakon alan käsittävä oppilaiden varustevalasto. Pääkerroksen ja ullakon huonejako on säilynyt pääperiaatteiltaan alkuperäisen mukaisena. Kulku rakennukseen on sen pitkien sivujen keskeltä, joko laajan kuistirakennelman kautta tai vastakkaisen sivun katetun sisäänkäynnin ja porrashuoneen kautta. Pääkerroksen huonetilat ryhmittyvät keskikäytävän varrelle. Kellaritilat sijoittuvat rakennuksen eteläpäätyyn.

Rakennus on hirsirunkoinen ja perustettu lohkokivisokkelin varaan rossipohjalle. Julkisivuissa on vaakavuorilaudoitusta ja se on jäsennöity nurkkalistoilla sekä jakolistoin erityisesti päätyjulkisivujen ja kuistin katon osalla. Ikkunat ovat jugend-tyylin mukaisesti moniruutuiset ja vuorilaudoitusta on muotoiltu loivan kaarevalinjaiseksi. Alun perin ikkunat ovat kuvatieiden mukaan olleet yläosasta ylä- tai alasaranoitettuja terveysikkunat. Nykyisin ikkunat ovat sisään-ulosaukeavia. Kuistin puiset kannatinrakenteet ja kaidepaneloinnit ovat julkisivujen detaljoiduin osa. Kannatin pilarit on varustettu pelkistetyin kapiteelilaihein ja kuistin ka-

ton päätykolmiossa on runsaat listoitussaiheet. Kattomuoto on Tuomarniemen alueen useassa rakennuksessa käytetty mansardikattotyyppi, jossa rakennuksen satulakaton päädyt ovat osittain aumatut.

Rakennuksen julkisivuaiheet ja kattomuoto noudattelevat alueen muun saman ikäisen rakennuskannan arkkitehtuuria. Oppilasrakennus on osa alueelle toteutettuja ilmeeltään yhtenäisten jugendpiirteisten rakennusten kokonaisuutta.

Merkittävät korjaukset ja muutokset

Muutostöitä on tehty 1960-luvun lopulla, jolloin rakennuksen eteläpäätyyn on lisätty kellari pesu- ja verstatiloiksi. Laajoja sisätilamuutoksia on tehty vuonna 1982 (Arkk. tsto Holma & Roininen Oy), jolloin majoitustilat on muutettu toimisto- ja luokkatiloiksi ja sisäpinnat on kattaaltaan pääkerroksessa uusittu. Levypintojen alle on seinissä ainakin osittain jätetty vanhoja pahviverhoilukerroksia. Ikkunat on todennäköisesti uusittu (kuvavertailun perusteella), muutosvuosi ei ole tiedossa. Julkisivuissa on tehty maalaustöitä, jonka yhteydessä aiemmat maalikerrokset on poistettu. Julkisivujen osalla myös vesikaton konesaumattu peltikate sekä vedenpoistovarusteet on uusittu.

Kuva yllä: Rakennus kuvattuna pohjoisen suunnalta. Pihapiirin suuntaan avautuvaa pääjulkisivua hallitsee komea sisäänkäyntikuisti. Tuomarniementie kulkee rakennuksen takaa.

Säilyneisyys

Sisätilojen osalta huonejako on pääosin säilynyt, sen sijaan pintamateriaalit uusittu pääkerroksessa kauttaaltaan ja täällä myös alkuperäiset uunit on purettu. Ullakolla majoitushuoneiden osalla pintamateriaalit on uusittu.

Julkisivut ovat säilyttäneet alkuperäisen ilmeensä hyvin. Uusia tai uusittuja julkisivun osia ovat ulko-ovet sekä kellarikerroksen ikkunat ja verastilaan vievät talliovet kadun varren julkisivussa. Julkisivujen nykyinen maalikerros on rapistunut ja vesi on päässyt osin vaurioittamaan julkisivulaudoitusta ja osin myös tämän alla hirsirunkoa. Rakennuksesta on tehty kuntoselvitys vuonna 2025 WSP Finland Oy:n toimesta.

Kuva edellisellä sivulla: Koulurakennuksen pääjulkisivu.

Kuvat alla: Kuvassa vuoden 1916 metsänhoitokurssilaiset oppilasrakennuksen kuistilla. Kuvassa näkyy graniittiporras kokonaisuudessaan. Portaan alimmat askelmat ovat vuosien saatossa jääneet pihan pintarakenteiden alle. (LU, kuvaaja: I Nyman)

Kuvat yllä sekä alimpana oikealla: Näkymät rakennuksen päätyjulkisivuista sekä Tuomarniementien suuntaan avautuvasta länsijulkisivusta.

Kuvat alla: Sisäänkäyntikuistin kaide- ja pilarirakenteita. Kuistin penkkien alla ovat sijainneet säilytyslaatikot rakennuksen lukuisten tulisijojen lämmitykseen tarvittavia halkoja varten.

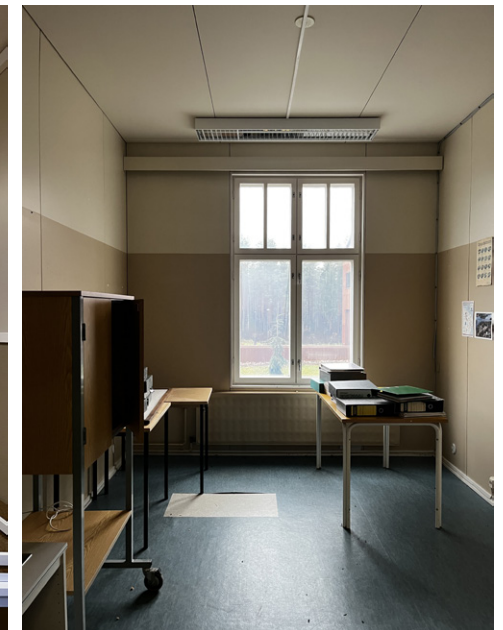

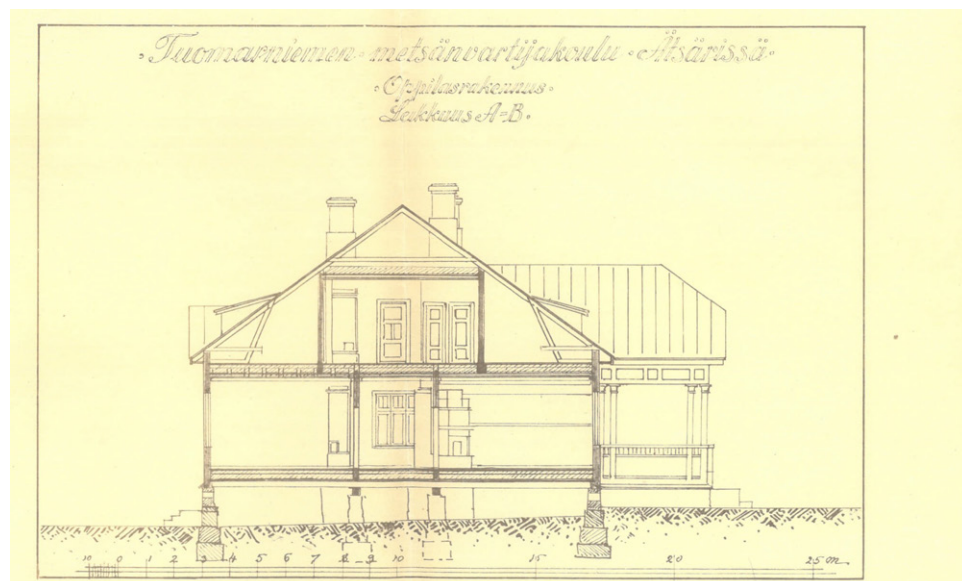
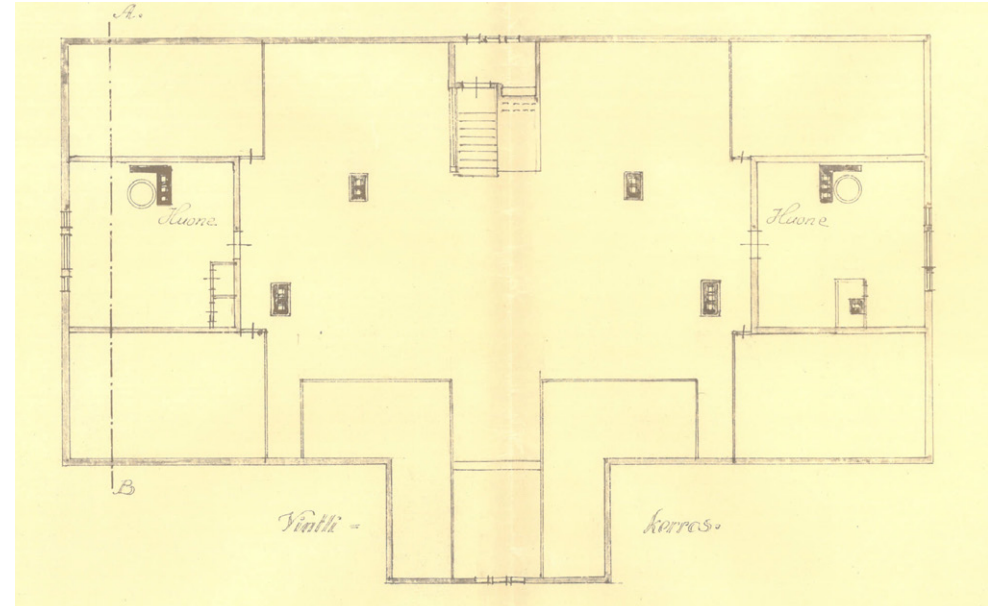
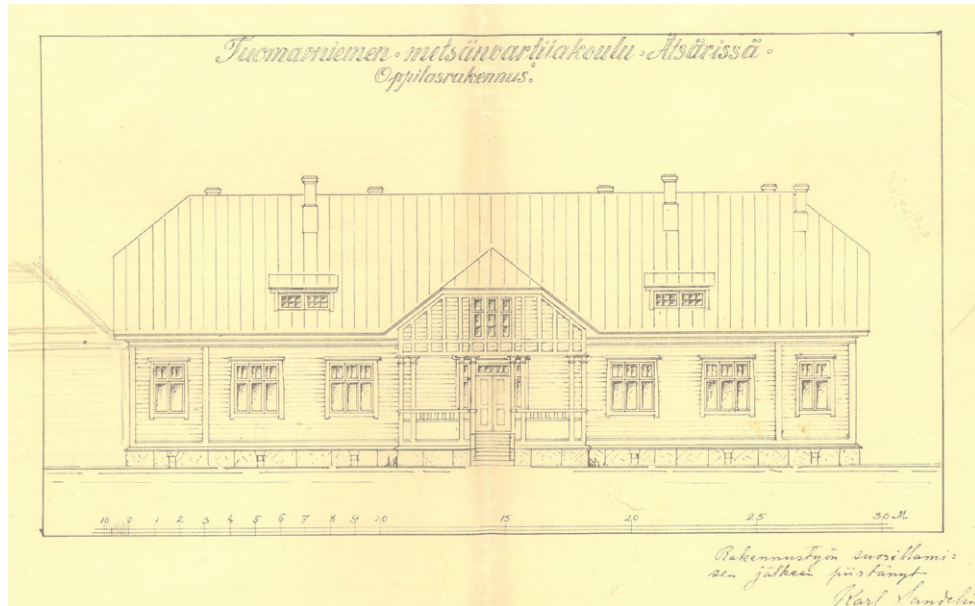

Kuva yllä: Kylmä ullakotila on säilynyt sisärakenteiltaan alkuperäisenä. Ullakon molemmissa päädyissä sijaitsevat lämpimät alunperin majoitushuoneina käytetyt tilat.

Kuvat oikealla: Pääkerroksen tilojen sisäpinnat ja ovet on uusittu sekä alkuperäiset tulisijat purettu, mutta alkuperäisen mukainen tilajako on pääpiirteissään säilynyt. Oikealla ylinä kuva rakennuksen lounaisnurralla sijaitsevasta luokahuoneesta, alla oikealla näkymä keskikäytävästä ja alla äärimmäisenä oikealla kuva toimistotilaksi muutetusta oppilasmajoitushuoneesta

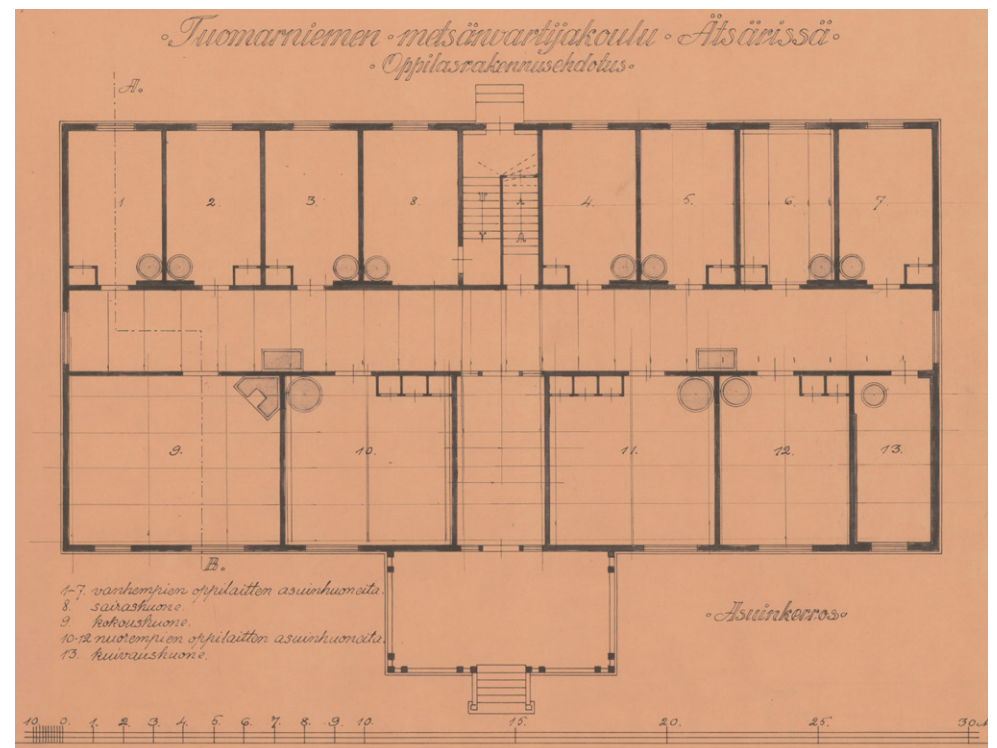
Kuvat seuraavalla sivulla: Oppilasrakennuksen alkuperäistä piirustusaineistoa löytyy sekä Kansallisarkistosta, että Tuomarniemen arkistosta. Piirustukset ovat joko luonnospiirustuksia tai toteutuneen rakennuksen mukaan tehtyjä mittapiirustuksia. Kansallisarkiston aineisto ei ollut käytettävissä tämän selvitystyön yhteydessä.

Kuvat ylinnä ja vasemmalla: Karl Sandelinin signeeraamat mittapiirustukset toteutetusta oppilasrakennuksesta, pääkerroksen pohjapiirustus ei ole säilynyt. (SEDU)

Kuva oikealla: Signeeraamaton pohjapiirros ehdotuksesta oppilasrakennuksen huonejaoksi. Pohjaluonnoksia on säilynyt useita ja osassa näistä tilaan 7 on esitetty sairashuone omalla sisäänkäynnillä rakennuksen päädyssä. (KA)

002 Kurssirakennus

Rakennustunnus: 1002192589

Osoite: Laamannintie 10

Rakennusvuosi: 1905-1907

Suunnittelija: Yleisten rakennusten ylihallitus

Laajuus: 469 kem², 1546 m³

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

koulurakennus/ toimii edelleen opetus- ja toimistokäytössä

Suojelustatus: S2

Rakennuksen kuvaus

Kurssirakennus sijaitsee Tuomarniemen keskeisellä rakennusalueella. Se muodostaa pihapiirin yhdessä vuonna 1914 valmistuneen oppilasrakennuksen kanssa. Pihapiiriin ovat aikoinaan kuuluneet myös heti metsäkoulun perustamisen jälkeen rakennetut verstaas- ja keittiörakennukset, mutta nämä on purettu vuonna 1970 paikalle valmistuneiden asuinrakennusten tieltä. Kurssirakennuksen rakennustyöt on aloitettu todennäköisesti vuonna 1905 ja vanhan valokuva-aineiston perusteella, rakennuksen valmistuminen ajoittuu vuoden 1907 jälkeen.

Kurssirakennus on 1½-kerroksinen, L-muotoinen ja hirsirunkoinen. Rakennuksen suunnittelijasta ei ole tietoa, Museoviraston kulttuuriympäristön palveluikkunan kohdetietojen perusteella rakennus on suunniteltu Yleisten rakennusten ylihallituksessa. Julkisivuaiheiltaan kurssirakennus muistuttaa läheisesti vuonna 1904 alueelle valmistunutta koulurakennusta. Julkisivulaudoitus on jäsennelty jakolistoin koostuen vaakalaudoituksen lisäksi rintapaneelist ja päätyröystäiden alle jäävistä pysty-laudoitetuista osista. Rakennuksen jugendpiirteet ilmenevät muun muassa ikkunoiden ruudutuksessa ja vuorilaudoituksessa.

Merkittävät korjaukset ja muutokset

Rakennus on korjattu pintamateriaalien osalta vuonna 1977. Peruskorjaus rakennukseen on tehty vuonna 2003 Arkkitehtitoimisto Mikko Knuuti Ky:n suunnitelmien mukaan. Tuolloin rakennus kunnostettiin opetus- ja henkilökunnan työtiläkäyttöön. Korjaustöissä rakennuksen rakenteellisia vaurioita, muun muassa seinäpullistumia korjattiin, perustukset routaeristettiin ja varustettiin salaojin, ulkoseinät lisälämmöneristettiin sisäpuolelta. Rakennuksen wc-tilat uusittiin ja osa kylmästä ullakkotilasta muutettiin toimisto- ja majoituskäyttöön. Julkisivuihin vaikuttavia muutostöitä olivat uuden poistumisportaan rakentaminen ullakkotilasta sekä sisäänkäynnin sijan siirtäminen ja uuden tuulikaapin rakentaminen.

Säilyneisyys

Rakennus on säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä julkisivujen osalta hyvin. Sisätilojen pintamateriaaleja on laajalti uusittu, mutta esimerkiksi luokkasalin alkuperäiset rintapaneelit on säilytetty siirtämällä nämä uusien pintarakenteiden päälle.

Kuva yllä: Kurssirakennus kuvattuna pihapiirin ja pääsisäänkäynnin suunnalta. Rakennusta kutsutaan usein Vellikellotaloksi katolla olevan ruokakellon mukaan. Vesikaton tiilikate on alkuperäinen.

Kuva edellisellä sivulla: Kurssirakennus kuvattuna lounaasta Tuomarniementien varteen sijoittuvalta pysäköintialueelta. Kuvan vasemmassa ja oikeassa reunassa näkyvät kurssirakennuksen pihapiirin pohjois- ja itäisivuile sijoittuvat, vuonna 1970 valmistuneet oppilaiden ja henkilökunnan asuinrakennukset (019, 020). Kuva-alueen ulkopuolelle jää pihapiiriä idässä rajaava vuonna 1914 valmistunut oppilasrakennus (001).

Kuva yllä vasemmalla: Näkymä pääkerroksen itäpäädyssä sijaitsevasta luokkarakennuksesta. Seinien puolipaneelit ovat alkuperäisiä.

Kuva yllä oikealla: Näkymä kylmästä ullakkotilasta, joka on säilynyt sisätiloiltaan pitkälti alkuperäisenä. Rakennuksen päädyssä oleva poistumisreitti ja ovi on lisätty muutostöiden yhteydessä vuonna 2003.

003 Johtajan asuinrakennus

Rakennustunnus: 1002192490

Osoite: Laamannintie 19

Rakennusvuosi: 1914

Suunnittelija: Yleisten rakennusten ylihallitus

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

Koulun johtajan asuinrakennus ja konttori/
edustustila- ja vierasmajoitusrakennus

Suojelustatus: S2

Rakennuksen kuvaus

Metsäkoulun aloittaessa toimintansa vuonna 1903, koulun johtajan asuintilat osoitettiin tilan vanhasta päärakennuksesta. Kesäkuussa 1913 tämä rakennus tuhoutui tulipalossa. Samalle paikalle valmistui jo seuraavana vuonna uusi rakennus, jonne sijoituivat koulun johtajan asuintilat sekä koulun konttoritilat. Uudisrakennus oli pinta-alaltaan pienempi kuin vanha päärakennus, minkä vuoksi rakennukseen liittyvä, sen koillisivulle sijoittuva muotopuutarha sijoittui sivuun rakennuksen keskiakselista.

Rakennuksen suunnittelijaksi on Museoviraston inventoinnissa vuodelta 1988 merkitty arkkitehti E. A. Kranck. Rakennuksesta laaditut luonnospiirustukset on kuitenkin signeerannut arkkitehti A. W. Stenfors Vaasan lääninrakennuskonttorista. Rakennuksen toteutussuunnitelmia Kansallisarkistosta ei tämän selvitystyön yhteydessä ole ollut käytössä.

Jugendpiirteinen rakennus on hirsirunkoinen ja perustettu lohkokivisokkelin varaan rossipohjalle. Julkisivuissa on vaakavuorilaudoitus ja se on jäsennöity nurkka- ja jakolistoin erityisesti päätyjulkisivujen ja rakennuksen takasivulle sijoittuvan avokuistin osalla. Ikkunoiden ja niiden vuorilaudoituksen tyyppi toistuu useassa alueen rakennuksessa. Johtajan asuintiloihin kuuluva lukuisin kannatinpilarein jäsennöity avokuisti luo rakennukselle huvilamaisen ilmeen. Kattomuoto on Tuomarniemen alueen lukuisissa rakennuksissa käytetty mansardikattotyyppi, jossa rakennuksen satulakaton päädyt ovat osittain aumatut. Johtajan

asuinrakennuksen arkkitehtuuriaiheet toistuvat vuotta samaan aikaan valmistuneessa oppilasrakennuksessa (001),

Merkittävät korjaukset ja muutokset

Rakennuksen sisätiloihin tehtiin lukuisia muutoksia vuosina 1959-60. Tuolloin muun muassa osa uuneista purettiin, rakennettiin uudet keittiötilat ja arkisto sekä muutettiin osa ullakkotilasta lämpimäksi. Vesikatto on uusittu vuonna 1983. Sisätilojen pintamateriaaleja on uusittu myöhemmin.

Säilyneisyys

Rakennus on julkisivuiltaan säilynyt alkuperäisen mukaisena. Sisätiloissa pintamateriaalit on pääosin uusittu. Tietoa siitä, onko vanhoja sisäpintakerroksia säilytetty uusien pintojen alla, ei ole. Huonejakoon on tehty muutoksia pääjulkisivun puoleisissa tiloissa.

Kuva yllä: Rakennus kuvattuna länteen pihapiiriin suuntaan avautuvan pääjulkisivun suunnalta. Kuvan vasemman puoleinen sisäänkäynti on vienyt johtajan asuintiloihin ja etualalla näkyvä sisäänkäynti konttoritiloihin.

Kuva seuraavalla sivulla: Rakennuksen itäjulkisivu, jonka keskipisteenä toimii komea kuistirakennelma. Arkkitehtuuriltaan se on yhdenmukainen oppilasrakennuksen sisäänkäyntikuistin kanssa.

Kuva yllä: Rakennuksen kylmä ullakotila on säilynyt sisätiloiltaan alkuperäisenä.

Kuva oikealla: Näkymä rakennuksen itäsivulla sijaitsevista juhlasalituloista. Ovien kautta avautuva näkömäsarja on alkuperäisen tilajärjestyksen mukainen.

Kuva äärimmäisenä oikealla: Rakennuksessa on säilynyt kaksi kaakeliuunia. Kuvan metsäaihein koristeltu uuni sijaitsee pohjoisjulkisivun kuistille avautuvassa juhlasalissa.

EHDOTUS PÄÄRAKENNUKSEEN TUOMARNIEMEN METSÄRUAR-
TIAKOULULLE JYVÄSKYLÄSSÄ

Maatan lääninrakennuskonttori
p. 27 p. elok. 1913.
A. M. Stenfors.

10 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

004 Johtajan ulkorakennus

Rakennustunnus: 1002192501

Rakennusvuosi: 1912

Suunnittelija: ei tiedossa

Laajuus: 80 m²

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

varasto- ja huussirakennus/ varasto

Suojelustatus: S2

Rakennuksen kuvaus

Ulkorakennus on valmistunut vuonna 1912 johtajan virkatalon pihapiiriin. Rakennus on alunperin ollut L-muotoinen. Sen länsisivulle on sijoittunut siipiosa, missä ovat sijainneet muun muassa ulkokäymälä ja pieni eläinsuoja. Siipiosa on purettu todennäköisesti 1970-luvulla.

Ulkorakennuksen säilyneet osat koostuvat hirsirakenteisesta kaksikerroksisesta luhtiaitasta ja tähän liittyvästä puurankarakenteisesta varasto-osasta. Rakennuksen julkisivut on verhoiltu pääosin vaakalaudoituksin. Luhtiaitan luhdin julkisivussa on osin pystyrimaudoitusta. Rakennuksella on lohkokiviperustus. Varasto-osan lattia on maanvarainen betonilaatta. Vesikatteena on kuitusementtikate. Luhtiaitan sisätiloja ei ole inventoitu.

Merkittävät korjaukset ja muutokset

Rakennuksen ulkopuolisia kunnostustöitä on suoritettu vuosina 1976-1977. Myöhemmistä korjauksista ei ole tietoa.

Säilyneisyys

Rakennus on ulkomuodoltaan säilynyt alkuperäisen mukaisena purettua siipiosaa lukuunottamatta. Rakennuksen perustukset ovat painuneet erityisesti luhtiaita osuudella, mikä altistaa alimmat hirsi- ja lautarakenteet kosteudelle.

Kuva yllä: Ulkorakennus kuvattuna kaakon suunnalta. Kuvassa etualalla näkyvä luhdillinen osa rakennusta on hirsirunkoinen. Tähän liittyvä varasto-osa, jonka julkisivulaudoituksessa näkyy kolmion muotoon sommitellut tuuletusreiät on puurankarakenteinen.

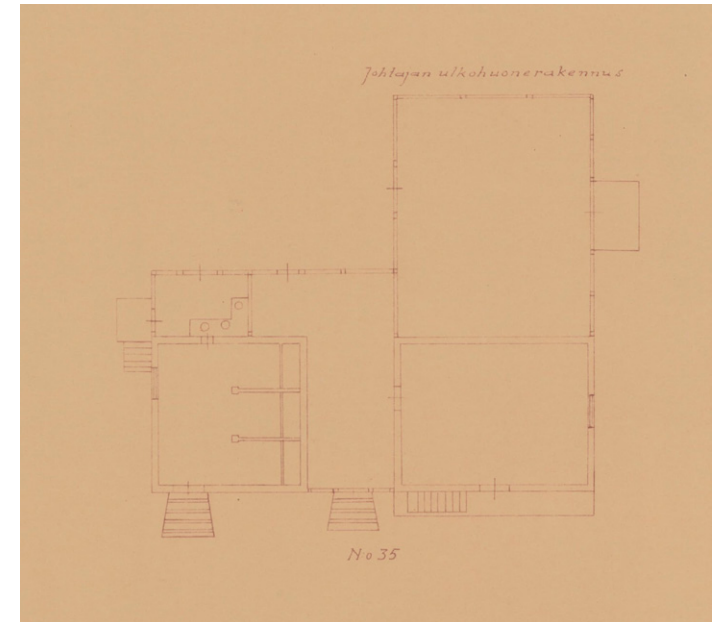

Kuva vasemmalla: Sisänäkymä piharakennuksen puurankarakenteisesta osasta. Tilan kolmella sivulla on julkisivulaudoituksessa tuuletusrei'itykset, jotka on sommiteltu kolmiomaisen kuusipuun muotoon.

Kuva yllä oikealla: Tuomarniemen alueen toteutetuista rakennuksista laadittiin pelkistetyt pohjapiirrokset vuonna 1935. Kuvassa ulkorakennuksen pohjapiirros, jossa esitettynä myös myöhemmin purettu siipiosa. (KA)

Kuva alla oikealla: Varaston ovissa on käsin taotut helat. (SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2025)

005 Talouskellari

Rakennustunnus: ei rakennustunnusta

Rakennusvuosi: 1937

Suunnittelija: ei tiedossa

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

juureskellari/ ei käytössä

Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennuksen kuvaus

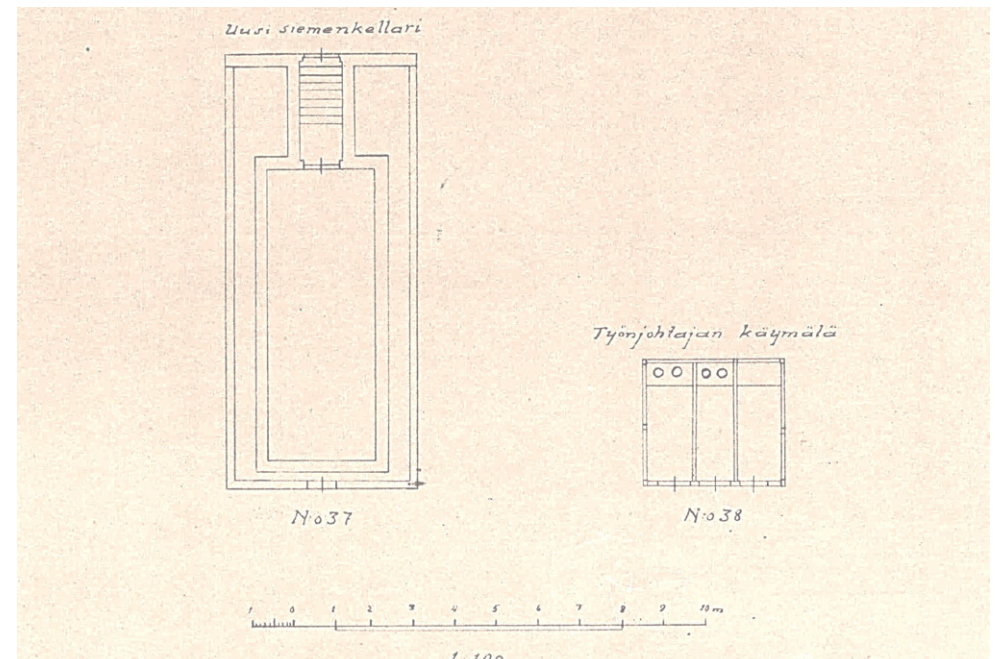
Talouskellari (mittapiirustusten mukaan siemenkellari) sijaitsee johtajan asuinrakennuksen pihapiirissä, sen lounaiskulmalla. Kellari on rakennettu vuonna 1937 osittain maan alle upotettuna kivi- tai betonirakenteena ja on toiminut metsäkoulun henkilökunnan juureskellarina. Kellarissa on puurankarakenteinen vesikatto savitiilikatteella. Päätyjulkisivu on pystyrimaudoitettu ja punamullattu.

Säilyneisyys

Rakennus ei ole aktiivikäytössä, eikä sillä ole ollut kunnossapitoa. Rakennus on erittäin huonokuntoinen, eikä sen sisätiloihin ole turvallista pääsyä.

Kuva yllä: Talouskellari kuvattuna syksyllä 2025.

Kuva alla: Kuvassa vasemmalla pohjapiirros talouskellarista, missä se on nimetty uudeksi siemenkellariksi. Piirros on vuodelta 1935. (KA).

006 Koulurakennus

Rakennustunnus: 1002192567

Osoite: Tialankuja 12

Rakennusvuosi: 1904

Suunnittelija: Yleisten rakennusten ylihallitus

Laajuus: 390 m²

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

Koulurakennus/ museo

Suojelustatus: S2

Rakennuksen kuvaus

Koulurakennus sijoittuu rannan läheisyyteen Tuomarniemen kaakkoisosaan. Koulu on sijoitettu alunperin niemen rantalinjaa seuraavan kapean metsävyöhykkeen ja taimitarha-alueen rajalle. Koulu on valmistunut vuonna 1904 ollen alueen ensimmäinen opetusrakennus. Suunnitelmat koululle on laadittu Yleisten rakennusten ylihallituksessa. Suunnittelija ei ole tiedossa.

Rakennus on hirsirunkoinen ja julkisivuiltaan lautaverhoiltu. Julkisivujen jäsennöinti on jakolista- ja rintapaneeliihineen yhdenmukainen vuoden 1907 tienoilla valmistuneen kurssirakennuksen (002) kanssa. Myös jugendpiirteiset ikkunat vuorilautoineen ovat rakennuksissa samanlaiset.

Koulun tilat ovat alunperin koostuneet pääkerroksessa sijaitsevista kahdesta luokahuoneesta, näiden väliin jäävistä eteisestä ja opettajanhuoneesta, matalasta kuistista ja kylmästä ullakotilasta. Tiloja on myöhemmin laajennettu.

Rakennus on toiminut koulukäytössä vuoteen 1970-asti, jolloin alueelle valmistuivat uudet opetustilat. Vanha koulurakennus oli tämän jälkeen pitkään vailla käyttöä. Rakennus kunnostettiin 1990-luvun lopulla ja tiloissa toimivat nykyisin metsäkoulu- ja kansakoulumuseot.

Merkittävät korjaukset ja muutokset

Rakennukseen tehtiin vuonna 1928 mittavia muutostöitä. Tuolloin rakennusta laajennettiin syvyys suunnassa koko takaseinän laajuudella, jolloin pääkerrokseen saatiin uudet huonetilat kartta- ja luonnontieteellisille kokoelmille. Ullakotilaan rakennettiin piirustussali, jonne saatiin valo uusista ikkuna-aukoista ja jonne järjestettiin kulku korotettavaan kuistiin sijoitetun portaan kautta. Muutossuunnitelmat laati Yleisten rakennusten ylihallituksen toimesta Vaasan lääninrakennuskonttorissa arkkitehti A. W. Stenfors.

Rakennuksen tilat on konservoitu 1990-luvun lopulla Seinäjoen ammattikorkeakoulun rakennuskonservoinnin koulutusohjelman oppilastyönä arkkitehti Lasse Kolehmainen ohjaamana.

Säilyneisyys

Rakennus on sekä sisätiloiltaan että julkisivuiltaan säilyttänyt alkuperäisen tai 1920-luvun muutosten mukaisen ilmeensä. Julkisivujen osalla ainoastaan ulko-ovien yläpuoliset timanttiruutuikkunat on uusittu alkuperäisestä poikkeavalla ikkunajaolla.

Kuva yllä: Koulurakennuksen pääjulkisivua hallitsee keskeisesti sijoittuva vuonna 1928 korotettu sisäänkäyntikuisti. Rakennuksen vesikaton tiilikate on alkuperäinen.

Kuva vasemmalla: Näkymä rakennuksen pääkerroksen keskiosassa sijaitsevasta alunperin opettajan huoneena toimineesta tilasta. Kuvassa pilarein kannatettava otsarakenne osoittaa rakennuksen alkuperäisen julkisivun sijaa. Tilaa laajennettiin vuoden 1928 muutostöiden yhteydessä. Tila on osa metsäkoulumuseon näyttelytiloja.

Kuva yllä : Vuoden 1997-99 peruskorjauksen yhteydessä on rakennuksen sisäpinnoissa otettu esiin värinäytteitä vanhoista maalikerroksista. Kuvassa pääkerroksen pohjoispäätyyn sijoittuvan opetussalin seinän rintapaneelilistan sekä opettajakoroketta kehystävän seinän pielilistan väriportaat.

Kuva yllä oikealla: Pohjoispäädyn luokahuoneen sisäpinnat on entisöity alkuperäisen mukaiseksi. Tilassa ovat säilyneet myös alkuperäiset pönttöuunit.

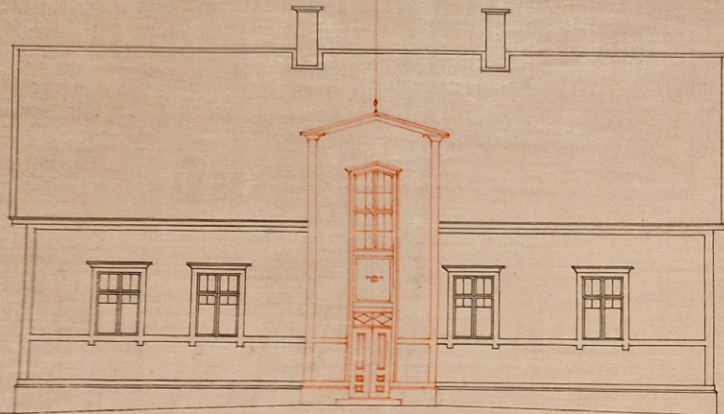
Kuva yllä: Näkymä ullakkotilassa sijaitsevasta entisestä piirustussalista, joka muutettiin kylmästä ullakkotilasta opetustilaksi vuoden 1928 muutostöiden yhteydessä. Muutostöiden yhteydessä tilaan lisättiin kuvassa näkävät ikkunat. Tilassa on nykyisin kansakoulumuseo.

Kuva vasemmalla: Näkymä sisäänkäyntikuistiin vuoden 1928 laajennustöiden yhteydessä toteutetusta ullakkokerrokseen vievästä portaasta.

.Kuva seuraavalla sivulla: Arkkitehti A. W. Stenforsin lokakuussa vuonna 1926 laatima suunnitelma koulurakennuksen kuistin korotuksesta ja kylmän ullakkotilan muuttamisesta osittain piirustussaliksi sekä pääkerroksen laajennuksesta. (SEDU)

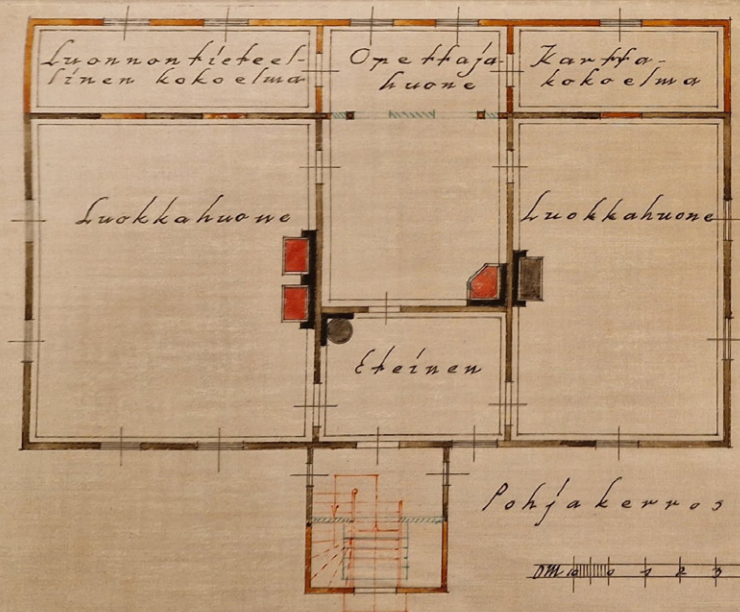
Tuomarniemen Metsäkouluun
koulurakennuksen muutospiirustus

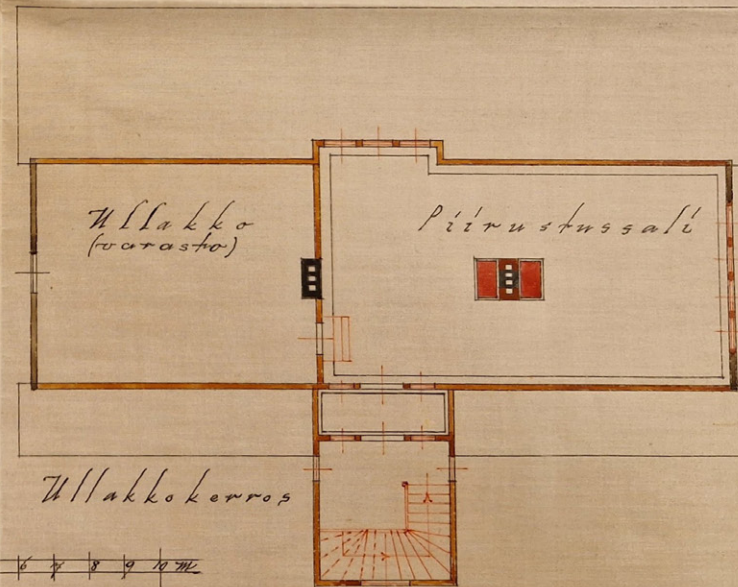
Läntinen fassaadi

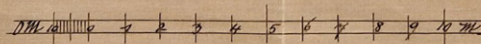
Leikkauk

Pohjakerros

Ullakkokerros

Vaasan läänin rakennuskonttoriin
lokak. 1926
A. M. Mäkelä

007 Terva-aitta

Rakennustunnus: 1002192578

Rakennusvuosi: noin 1890-luku

Suunnittelija: talonpoikaisrakennus

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

tervatynnyrien säilytysaitta/ yleisvarasto, ei
aktiivikäytössä

Suojelustatus: S1

Rakennuksen kuvaus

Terva-aitta sijaitsee läntisen rantalinjan läheisyydessä puulajipuiston kulkureitin varrella. Se on rakennettu todennäköisesti 1890-luvulla tilan vielä toimiessa tuomarin virkatalona, ollen alueen vanhin ja ainoa tuomarien ajalta säilynyt rakennus. Aitta on toiminut tervatynnyreiden ja myöhemmin uittokaluston varastona. Nykyisin se toimii yleisvarastona, mutta ei ole aktiivikäytössä.

Aitta on hirsirakenteinen ja nurkka- ja tukikiville matalaperustettu. Julkisivut on verhoiltu punamullatulla pystyrimalaudoituksella. Rakennuksen harjakatto on katettu savitiilillä. Nurkkasalvokset on suojattu nurkkalistoituksin. Aitta on kaksi kerroksinen ja kulku parvelle on sisäportaan kautta.

Säilyneisyys

Rakennuksen hirsirunko ja sisätilat ovat silmämääräisen katselmoinnin perusteella säilyneet alkuperäisinä ja ovat kohtalaisessa kunnossa. Vesikaterakenteet ja julkisivulaudoitusta on jossain vaiheessa uusittu. Vesikattorakenteet ovat huonokuntoiset ja katteen kuntoa on runsaan sammaloitumisen vuoksi vaikea arvioida.

Kuvat yllä: Terva-aitta kuvattuna pohjois- ja eteläsuunnasta. Rakennuksen pohjoisjulkisivun laudoitus on kärsinyt alaosasta lahovaurioista. Muilla sivuilla punamultapinnat ovat hyväkuntoiset.

Kuvat seuraavilla sivuilla:

Terva-aitta sijaitsee Tuomarniemen puulajipuistoon vuonna 2018 toteutetun kävelyreitin varrella rantalinjan läheisyydessä.

Aitta toimii nykyään yleisvarastona, joka ei kuitenkaan ole aktiivikäytössä. Aitan parviosan lattialaudoissa on paikallisia lahovaurioita, johtuen kattorakenteen vaurioista.

008 Rantasauna

Rakennustunnus: 100219244U

Osoite: Tialankuja 18

Rakennusvuosi: 1970-luku

Suunnittelija:

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

Saunarakennus

Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennuksen kuvaus

Niemen länsirannalla metsänhoitajan asuinrakennuksen läheisyydessä sijaitsee 1970-luvun alussa vanhan saunan paikalle rakennettu hirsirakenteinen rantasauna. Rakennuksen sisätilat käsittävät löylyhuoneen, pesuhuoneen, takkatuvan sekä wc-tilat. Saunarakennuksen pihapiiriin on myöhemmin rakennettu hirsirakenteinen oleskelupaviljonki. Rakennukset yhdistyvät toisiinsa kattamattomalla terassirakenteella.

Rakennukset ovat hyväkuntoiset ja toimivat vuokrakäytössä. Rakennusten sisätiloja ei ole inventoitu.

Kuva yllä: Rantasauna kuvattuna Tialankujan suunnalta luoteesta. (PL, kuvaaja: Lotta Märsylä 2024)

Kuva alla: Näkymä rantasaunan terassille ja sisäänkäynnille. (SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2026)

009 Venevaja

Rakennustunnus: ei rakennustunnusta

Rakennusvuosi: ei tiedossa

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

venevaja

Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennuksen kuvaus

Puurakenteinen venevaja sijoittuu Tuomarniemen Hankaveden eteläpäädyn suuntaan avautuvalle lounaisrannalle vesirajaan entisen opettajan virka-asunnon läheisyyteen. Paikalle on alunperin rakennettu venevaja vuonna 1910. Varmaa tietoa siitä, onko nykyinen rakennus alkuperäinen vai uudelleen rakennettu myöhemmin ei ole.

Vaja on puurankarakenteinen, satulakattoinen ja nurkkakiville matalaperustettu. Julkisivuissa on punamullattu harvalaudoitus ja katemateriaalina on päre.

Rakennuksen laudoituksen helmarakenteet ovat vedenrajaan sijoittuvilta osin huonokuntoiset. Rakennus on myös kallistunut perustuksiltaan.

Kuva yllä: Venevaja sijoittuu Tuomarniemen lounaisrannalle, josta avautuu näkymä Hankaveden eteläpäähän. (SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2026)

Kuva alla: Venevaja sijoittuu rantalinjalle, osin veteen sijoittuville nurkkakiville perustettuna. (SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2026)

010 Metsänhoitajan asuinrakennus

Rakennustunnus: 100219239N

Osoite: Metsänvartijantie 20

Rakennusvuosi: 1904

Suunnittelija: Yleisten rakennusten ylihallitus

Laajuus: 230 kem², 364 brm², 1547 m³

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

metsänhoitajan virkatalo/ ei aktiivikäytössä

Suojelustatus: S2

Rakennuksen kuvaus

Metsänhoitajan asuinrakennus on valmistunut vuonna 1904, kuuluen metsäkoulun perustamisen jälkeen alueelle ensimmäisenä rakennettujen kohteiden joukkoon. Rakennus sijoittuu niemen lounaisosaan, rannan läheisyyteen. Valmistumisaikanaan se on sijoittunut rantalinjan puustovyöhykkeen ja taimitarhoina toimivan peltoalueen rajalle.

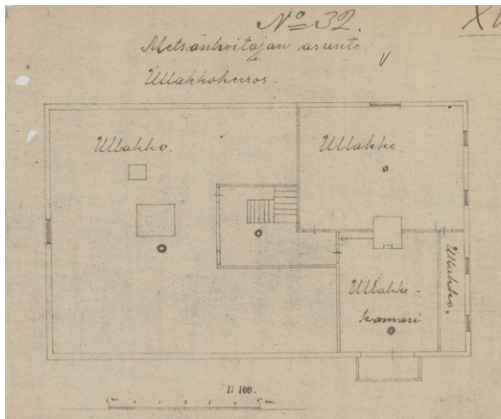
Rakennus on hirsirunkoinen ja perustettu lohkokivisokkelin varaan rossipohjalle. Jugendpiirteisen rakennuksen julkisivulaudoituksen jäsentely on yhtenäinen alueella samaan aikaan valmistuneiden rakennusten kanssa. Näistä poiketen metsänhoitajan taloon on suunniteltu parveke- ja kuistirakenteita, mitkä antavat rakennukselle huvilamaisen ilmeen. Rakennuksen suunnittelija ei ole tiedossa.

Säilyneisyys

Rakennus on julkisivuiltaan säilyttänyt hyvin alkuperäisen ilmeensä. Muutoksia on tehty lähinnä rakennuksen ulkoportaisiin. Sisätiloissa rakennukseen on myöhemmin lisätty pesutilat ja pintamateriaaleja on yleisesti uusittu niin seinien, lattioiden kuin sisäkattojenkin osalta. Rakenneavauksia ei sisätiloissa ole tehty ja mahdollisten vanhojen materiaalikerrosten säilyneisyydestä levytysten alla ei ole tietoa. Tämän selvityksen laatimisen aikaan rakennus on ollut tyhjiillään ja sen sisätilojen kunnostustyöt ovat suunnitteilla tulevaa asuinkäyttöä varten.

Kuva oikealla: Näkymä rakennuksen koilliskulmassa sijaitsevaan tilaan, joka on alkuperäisen suunnitelman mukaan toiminut vierashuoneena. Tilan sisäpinnat ja tulisija on uusittu.

011 Metsänhoitajan ulkorakennus

Rakennustunnus: 100219248Y

Rakennusvuosi: 1964

Suunnittelija: ei tiedossa

Laajuus: 67 m²

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

varastorakennus

Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennuksen kuvaus

Varastorakennus sijoittuu metsänhoitajan ja entisen opettajan asuinrakennusten väliin. Rakennuksessa sijaitsee varastotilat molempien talojen asukkaiden käyttöön. Samalla paikalla on sijainnut aiemmin vastaavassa käytössä ollut talousrakennus.

Rakennus on puurankarakenteinen ja julkisivuillaan vaakalaudoitettu lämmittämätön varastotila. Sen lapekaton pinnoitteena on kolmiorimahuopa.

Rakennuksen peittomaalatut julkisivut ovat hyvässä kunnossa. Sen sijaan vesikatto on pahoin sammaloitunut ja silmämääräisesti tarkasteltuna katemateriaali huonokuntoinen. Rakennuksen sisätiloja ei ole inventoitu.

Kuva yllä: Autotallirakennus kuvattuna sen pääjulkisivun suunnalta luoteesta. Rakennus sijoittuu metsänhoitajan ja entisen opettajan virka-asuntojen välille, kuulen osaksi opettajan asunnon pihapiiriä.

012 Asuinrakennus (ja piharakennus)

Rakennustunnus: 1002192534

Osoite: Metsänvartijantie 12

Rakennusvuosi: 2000

Suunnittelija: ei tiedossa

Laajuus: 139m², 410 m³

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

asuinrakennus

Suojelustatus: ei suojeltu

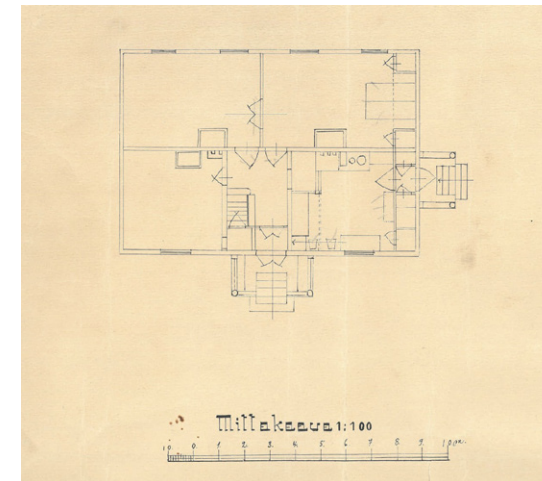

Rakennuksen kuvaus

Rakennuspaikalla on sijainnut vuonna 1904 valmistunut metsäkoulun opettajan virkatalo, joka on tuhoutunut tulipalossa 1990-luvulla. Vuonna 2000 valmistunut uusi asuinrakennus on sijoitettu palaneen rakennuksen paikalle ja sen noudattelee mitoitukseltaan vanhaa rakennusta. Rakennus on asuinkäytössä, eikä sen sisätiloja ole inventoitu.

Kuva yllä: Näkymä rakennuksen pääjulkisivusta Metsänvartijan tien suunnalta kuvattuna. Asuinrakennuksen pihapiiriin kuuluu pieni huvimaja, jonka julkisivumateriaalit ja värit noudattelevat päärakennuksen teemaa.

Kuva alla: Tuhoutuneen opettajan asuinrakennuksen pääkerroksen pohjapiirros, jonka ulkomuotoa uusi rakennus noudattelee. Piirrosta ei ole päivätty eikä sineaattu. (SEDU)

013 Käpyaitta

Rakennustunnus: 100219232E

Rakennusvuosi: 1904 tai 1914

Suunnittelija: ei tiedossa

Laajuus: 55 m², 290 m³

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

Käpyvarasto/ yleisvarasto, ei aktiivikäytössä

Suojelustatus: S1

Rakennuksen kuvaus

Käpyaitta tai -lato sijaitsee käpykaristamon (014) vieressä ja on aiemmin liittynyt siihen yläkerroksen tasolla kulkeneella puurakenteisella käpyjen siirtoon tarkoitettulla käpykourulla. Kouru ja sen tukirakenteet on purettu 2010-luvulla.

Käpyaitan rakennusvuodesta on eriäviä merkintöjä. Museoviraston toimesta laaditussa Tuomarniemen rakennusten ja maiseman inventoinnissa (Seppälä, H. 1980-81, s. 36) rakentamisvuodeksi on merkitty 1904. Tuomarniemen historiikkiteoksessa rakennusvuosi on 1914, perustuen koulun pitkäaikaisen johtajan Arvid Borgin merkintöihin. (Riukulehto, S. 2004, s. 63)

Puurankarakenteinen ja sisäparvellinen aitta on perustettu luonnonkivipilareille. Ulkoseinät ovat punamullattua pystylautaa. Myös julkisivujen vesilaudat ovat olleet punamullatut. Kulma-, räystääs- ja ovien pielilaudat on öljymaalilla maalattu valkoiseksi ja silmämääräisesti tarkastelle ei vanhempia maalikerroksia ole. Rakennuksessa on alueelle tyypillinen mansardikattotyyppi, jossa satulakaton päädyt on osin aumattu. Vesikaton pinnoitteena on päre. Rakennuksen länsipäädyssä on lautarakenteinen porras sisätilojen ensimmäiseen kerrokseen. Itäpäädyssä on ollut puurakenteinen luiskarakenne parvikerrokseen, joka on purettu. Aitan sisätilat koostuvat matalasta alakerroksesta sekä parvikerroksesta, jonne on ollut kulku rakennuksen itäpäädyn puurakenteisen luiskan kautta sekä sisätiloissa parviporrasta

pitkin. Aittaparvella on säilynyt vanha käpykourun moottori ja kourun syöttöaukko sekä vastakkaisessa päädyssä puretun luiskan kulkuovet.

Kuva yllä: Käpyaitta kuvattuna Tuomarniementien suunnalta. Käpykouru on kulkenut julkisivun yläosassa näkyvän aukon läpi. Kouru kannatinrakenteineen on purettu ja ainakin osa puretuista rakenteista on varastoitu käpyaittaan. Aittarakennuksen mansardikattomuoto on Tuomarniemen alueelle tyypillinen ja useassa 1910- ja 20-luvulla suunnitellussa rakennuksessa toistuva aihe. Myös aitan ja karistamon ovien ulkoasu on yhteneväinen.

Kuva seuraavalla sivulla: Käpyaitta ja käpykaristamo sijoittuvat Tuomarniementien molemmiin puolin ennen sen ja Käpyriihentien, Laamanninkujan sekä Metsänvartijantien muodostamaa risteysaluetta. Rakennukset muodostavat yhdessä miljöökokonaisuuden ja eräänlaisen porttiaiheen saavuttaessa alueelle etelän suunnasta.

Merkittävimmät korjaustyöt:

Rakennuksen korjaushistoriasta ei löytynyt dokumentointia. Paikan päällä tehdyn katselmuksen perusteella voi kuitenkin todeta, että aitan puurakenteita on laajamittaisesti uusittu.

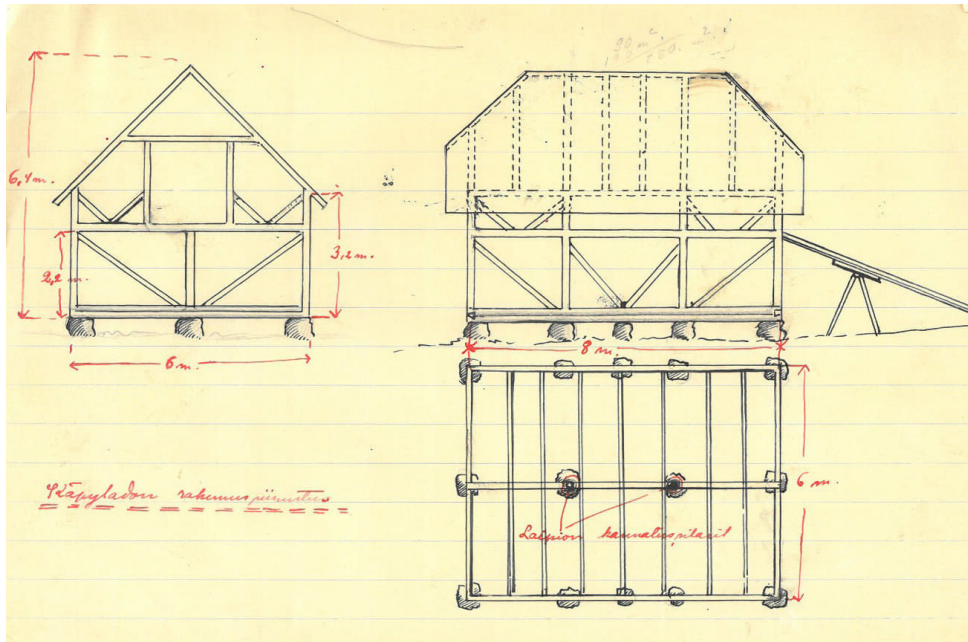
Säilyneisyys:

Rakennus on vanhan mittapiirustusaineiston perusteella ulkoasultaan alkuperäisen mukainen. Rakennus ei ole aktiivikäytössä, eikä sitä ole kunnossapidetty. Heikkokuntoisen pärekatteen läpi päässyt vesi on laajalti vaurioittanut aitan kattorakenteita ja yläparven lattiarakenteita.

Kuva yllä oikealla: Aitan pärekatto ja paikoitellen julkisivulaudoitus ovat huonokuntoisia.

Kuva alla oikealla: Aitta on perustettu nurkka- ja tukikiville matalaperustuksena.

Kuva alla: Käpyaitasta on oppilastyönä tehty lukuisia mittapiirustuksia. Oheista piirustusta ei ole signeerattu eikä päivätty. (SEDU)

Näkymiä käpyvaraston sisätiloista. Pärekaton huonon kunnon vuoksi kattorakenteet ja yläparven tila ovat altistuneet kosteudelle. (Kuva ylhäällä oikealla: SEDU, kuvaaja Antti Virkkunen 2025)

014 Käpykaristamo

Rakennustunnus: 100219233F

Rakennusvuosi: 1928

Suunnittelija: ei tiedossa

Laajuus: 97 m², 580 m³

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

käpykaristamo/ yleisvarasto, ei aktiivikäytössä

Suojelustatus: S1

Rakennuksen kuvaus

Käpykaristamo on rakennettu käpyaitan (013) viereen ja on aiemmin liittynyt siihen yläkerroksen tasolla kulkeneella puurakenteisella käpyjen siirtoon tarkoitettulla käpykourulla. Kouru ja sen tukirakenteet on purettu 2010-luvulla.

Vuonna 1928 valmistunut karistamo on korvannut vanhan, alueella sijainneesta riistä kunnostetun karistamon. Karistamorakennus on ensimmäisen kerroksen osalta hirsirunkoinen ja sen tilat koostuvat karistamo- ja versta- tai vartiohuoneesta sekä eteistilasta, jossa sijaitsee karistuslieriö. Karistamohuoneen uuni sijoittuu rakennuksen keskelle sydänmuuriksi aueten molempiin huoneisiin. Ullakkokerros on puurankarakenteinen sijoittuen alueelle tunnusomaisen mansardikaton alle. Rakennuksen lounaispäädyssä sijaitsee lautarakenteinen, lapekattoinen varastotila, jonne kävyt karistuslieriöstä varistettiin. Julkisivujen hirsipinnat sekä ullakon päätyjulkisivujen harvalaudoitus on punamullattu. Nurkka- ja räystäslaudat sekä ikkunoiden vuorilistat on maalattu valkoiseksi öljymaalilla. Vesikatteena niin päärakennuksessa kuin varastossa on konesaumattu peltikate.

Rakennus on lounaispäädyn osalta perustettu nurkkakiville. Koillispäädyn karistamotilassa on maanvarainen betonilaattaperustus.

Kuva yllä: Karistamorakennus kuvattuna Tuomarniementien risteysalueen suunnalta. Kulkureitti sisäänkäynnille on kasvanut umpeen.

Kuva alla: Käpykouru on kulkenut ullakkotilaan hirsirakenteen yläosassa oleva aukon kautta.

Merkittävimmät korjaustyöt:

Rakennuksen korjaushistoriasta ei ole löytynyt dokumentointia. Karistushuoneen betonilattia on valettu jälkikäteen, mutta toteutusaika ei ole tiedossa. Käpykaristustoiminta on rakennuksessa loppunut vuonna 1953, jonka jälkeen rakennus on toiminut lyhyen ajan museona. Rakennuksen jäätyä pois aktiivikäytöstä, ei sille ole todennäköisesti tehty merkittäviä kunnossapitotoimia.

Säilyneisyys:

Rakennus on vanhan mittapiirustusaineiston perusteella ulkoasultaan alkuperäisen mukainen. Rakennuksen betonilaatalla seisova osa on osin painunut maan pinnan kallistuessa kohti rakennusta. Samoin rakennuksen sisäänkäyntikuistin rakenteet ovat osittain lahonneet ja romahtaneet.

Kuva yllä: Karistushuoneen yläosassa ovat säilyneet käpyseulojen puiset kannatinrakenteet sekä suurin osa laatikkomaisista verkkopohjaisista käpyseuloista.

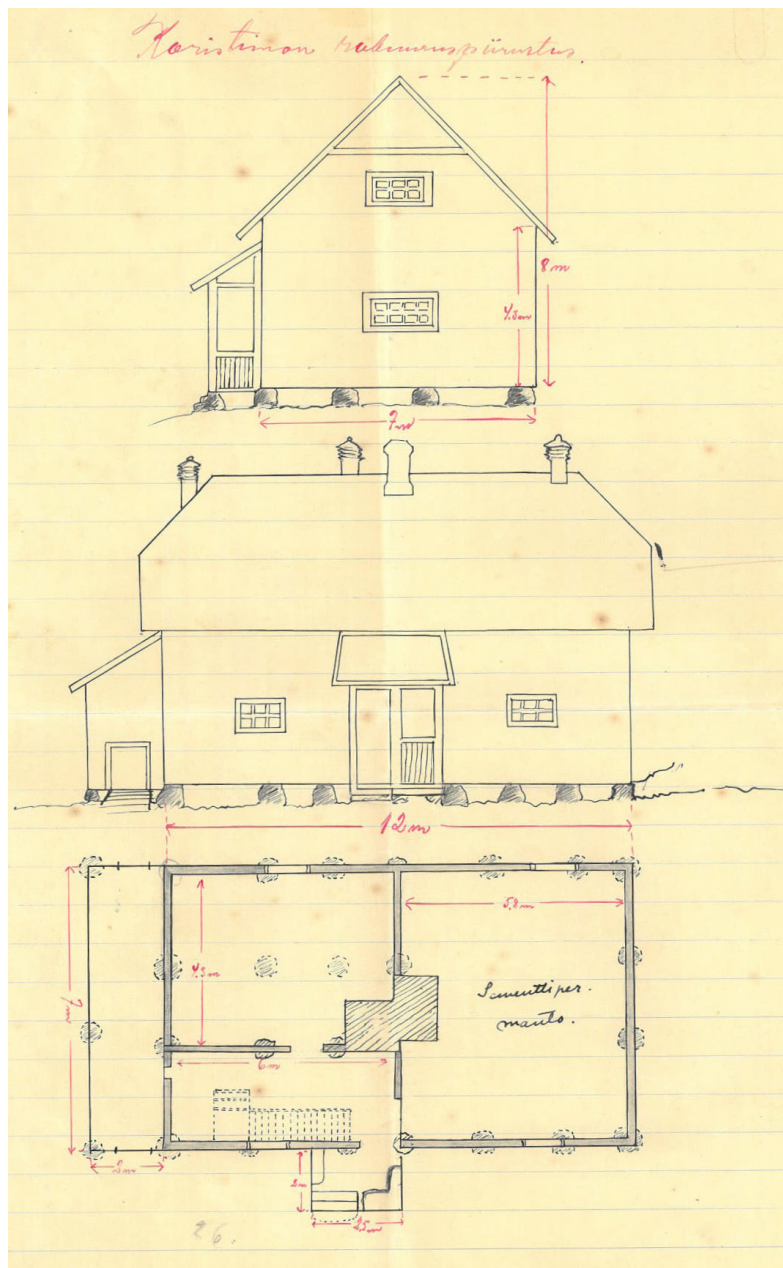
Kuva alla: Karistushuoneen keskellä sijaitseva uuni. Unin ympärillä näkyy tilaan myöhemmin lisätty betonilattia.

Kuvat seuraavalla sivulla:

Oppilastyönä laadittu päiväämätön karistamorakennuksen mittapiirustus. Piirustuksessa rakennus on vielä ollut perustettu kokonaan nurkka- ja tukikiville. (SEDU)

Sisänäkymät karistamohuoneen vieressä sijaitsevasta huoneesta (yllä oikealla) sekä ullakkotilasta (alla oikealla).

018 Oppilasasuntola D

Rakennustunnus: 100219231D

Osoite: Laamannintie 3

Rakennusvuosi: 1970

Suunnittelija: Rakennushallitus

Laajuus: 1400 m², 4080 m³

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

asuntola, alkuperäisessä käytössä

Suojelustatus: Ei suojeltu

Rakennuksen kuvaus

Opiskelija-asuntola on suunniteltu ja toteutettu 1960-luvun lopulla yhdessä sen viereen sijoittuvien henkilökunnan asuinrakennusten (019, 020) kanssa Rakennushallituksen toimesta. Suunnitelmat on allekirjoittanut arkkitehti Veli Ojanperä.

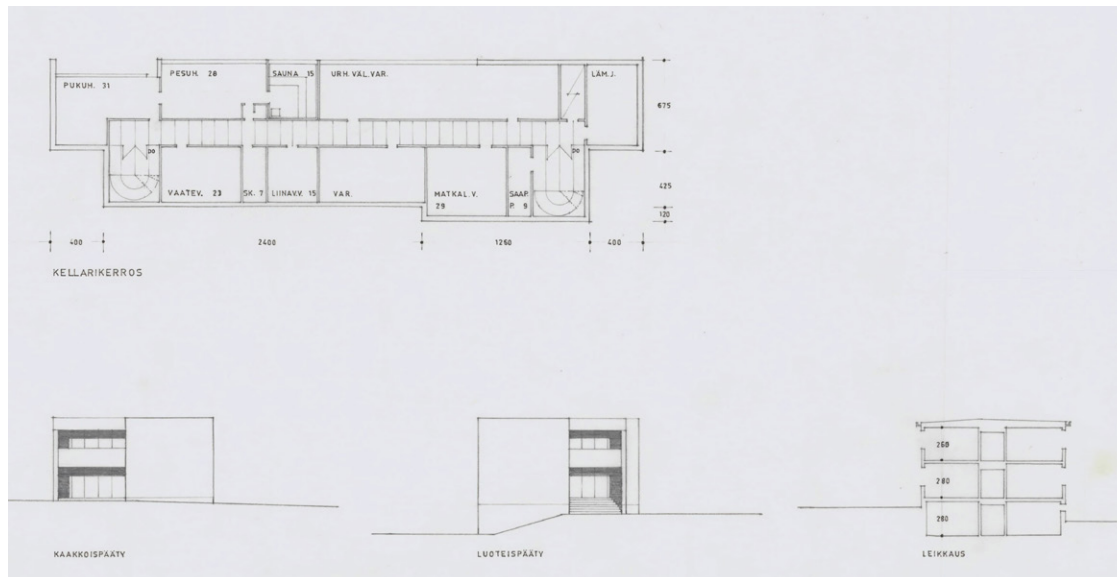
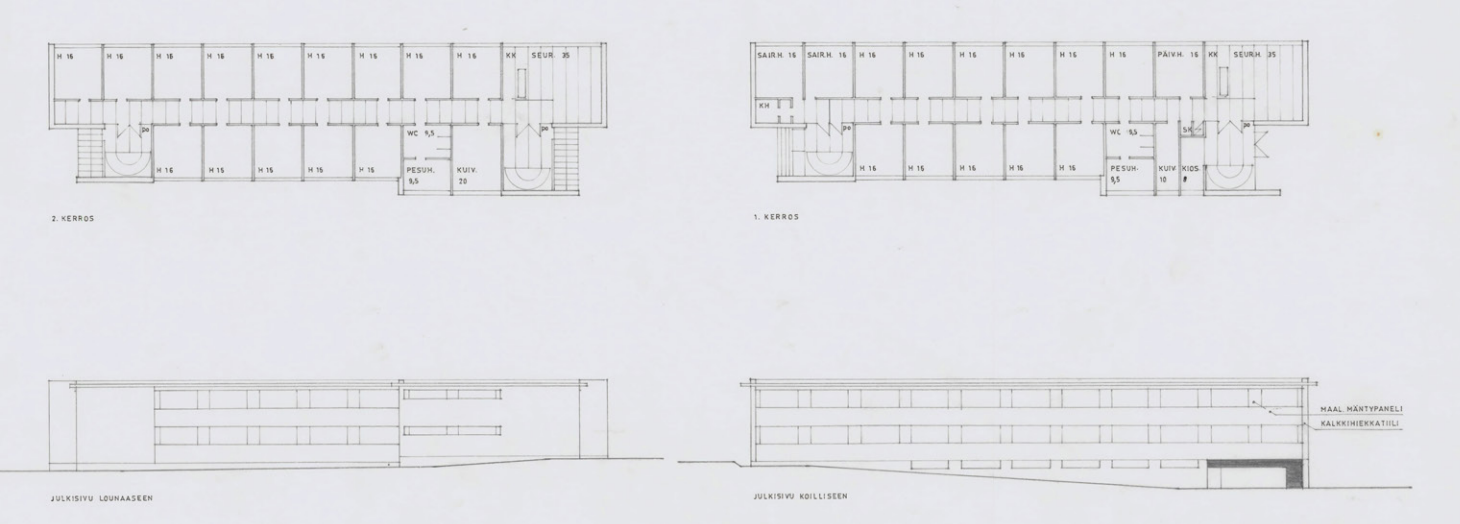
Rakennus koostuu kahdesta asuinkerroksesta ja osittain maanpäällisestä kellarikerroksesta, jonne sijoittuvat apu- ja yhteistilat. Majoitushuoneet ovat alun perin sijoittuneen keskikäytävän varrelle ja pesu- ja keittiötilat ovat olleet kerroskohtaiset. Rakennus on ollut tasakattoinen, päätyjulkisivut puhtaaksimuurattua kahitiiltä ja pitkät julkisivut pääosin tummaa vaakalaudoitusta. Asuinrakennukset sijoittuvat piha-alueelle rannan suuntaisesti muodostaen Tuomarniementieltä tarkasteltuna polveilevan rakennusten ketjun

Merkittävimmät korjaustyöt:

Rakennus on peruskorjattu vuonna 2005 Suunnittelutalo S. Anttila Oy:n suunnitelmien mukaan. Tässä yhteydessä rakennuksen julkisivuverhoilu on uusittu muun muassa vanhojen tiilimuurattujen päätyjen pintakäsittelyin sekä puupanelointien osalla levytyksin. Lisäksi alkuperäinen tasakatto on muutettu lapekatoiksi. Sisätiloissa alkuperäinen asuinhuonejako kerroksissa on muutettu soluasuntopohjiksi.

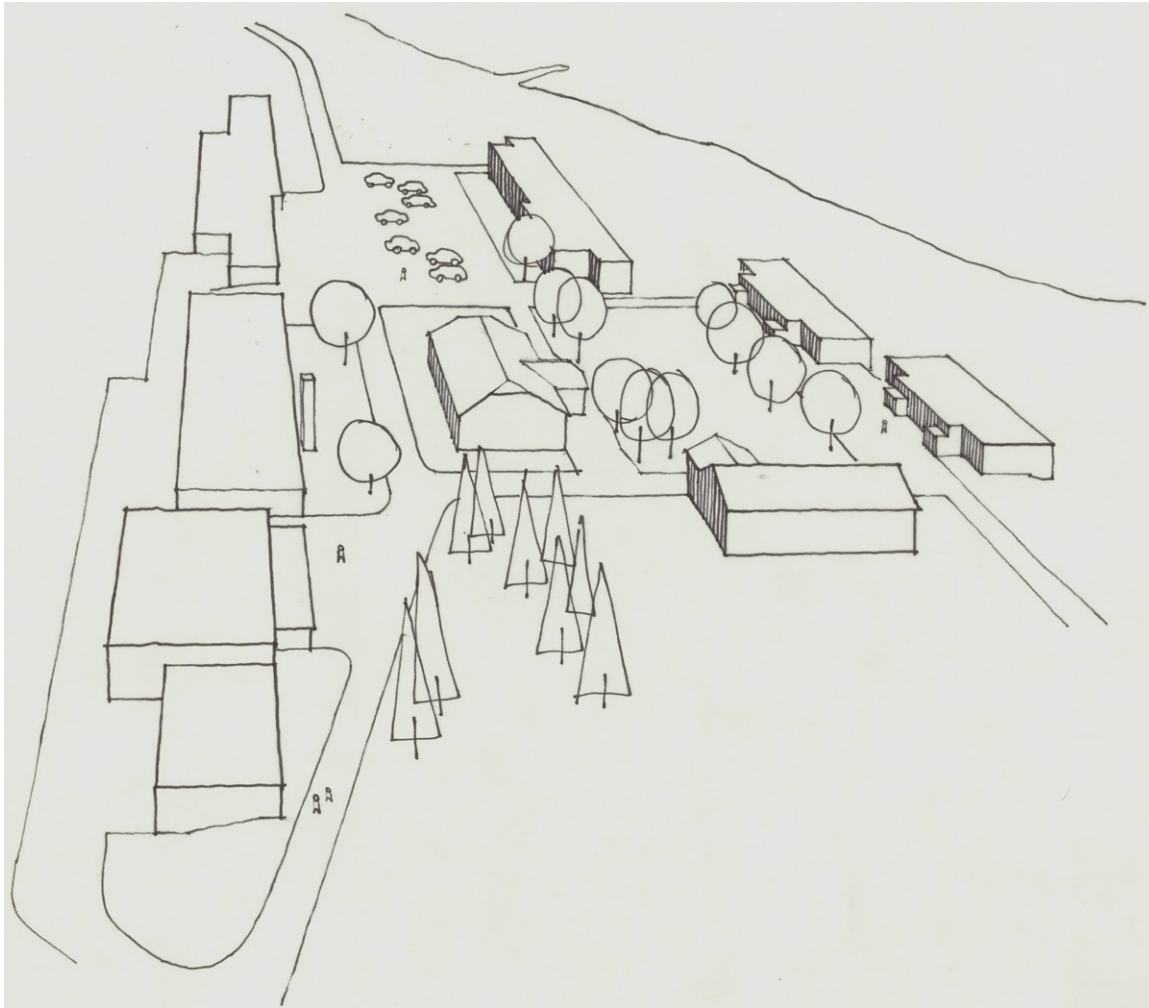
Kuvat yllä: Asuntola kuvattuna pohjoispäädyn suunnalta, Asuinhuoneista avautuu näkymä järven suuntaan koilliseen rakennuksen porrashuoneiden ja sisäänkäyntipihan pysäköintialueineen sekä pyöräkatoksineen sijoituessa rakennuksen vastakkaiselle sivulle lounaaseen.

Kuvat yllä: Asuntolarakennuksen luonnospiirustukset vuodelta 1967. Rakennuksen pohjaratkaisut ja julkisivut toteutettiin pitkälti luonnosten mukaisena. KA)

Kuva yllä oikealla: Näkymä soluasunnon yhteiseen keittiötilaan, joka on toteutettu entiseen majoitushuoneeseen.

Kuva alla oikealla: Näkymä kellarikerroksen keskikäytävältä.

Kuva yllä vasemmalla: Vuonna 1967 laadittu havainnekuva Tuomarniemen uusista asuin- ja koulurakennuksista, jotka toteutettiin 1960-luvun lopussa. Vasemmalla näkyvät koulurakennukset on sittemmin purettu. (KA)

Kuva yllä oikealla: Näkymä alkuperäisenä säilyneestä porrashuoneesta.

Kuva seuraavalla sivulla: Asuinrakennukset D, E ja F piha-alueelta tarkasteltuna.

019, 020 Asuinrakennukset E ja F

Rakennustunnus: 100219231D (rakennus E),
100219241R (rakennus F)

Osoite: Laamannintie 5 (rakennus E) ,
Laamannintie 9 (rakennus F)

Rakennusvuosi: 1970

Laajuus: 486 m², 410 m³

Suunnittelija: Rakennushallitus

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

Henkilökunnan asuintilat/ majoituskäytössä

Suojelustatus: Ei suojeltu

Rakennuksen kuvaus

Henkilökunnan asuinrakennukset on suunniteltu 1960-luvun lopulla yhdessä niiden viereen sijoittuvan oppilasasuntolan kanssa Rakennushallituksen toimesta. Suunnitelmat on allekirjoittanut arkkitehti Veli Ojanperä.

Rakennukset ovat kaksikerroksisia, poiketen asuntojakaumalla ja näin ollen huonejärjestelyillä jonkin verran toisistaan. Asuintiloja on sijoitettu rakennusten molempiin kerroksiin. Rakennusten rannansuuntaisille koillisjulkisivuille sijoittuvat nauhamaiset parvekeaiheet. Rakennukset ovat olleet tasakattoisia. Julkisivumateriaalit ovat olleet vastaavat kuin asuntolarakennuksessa 018.

Merkittävimmät korjaustyöt:

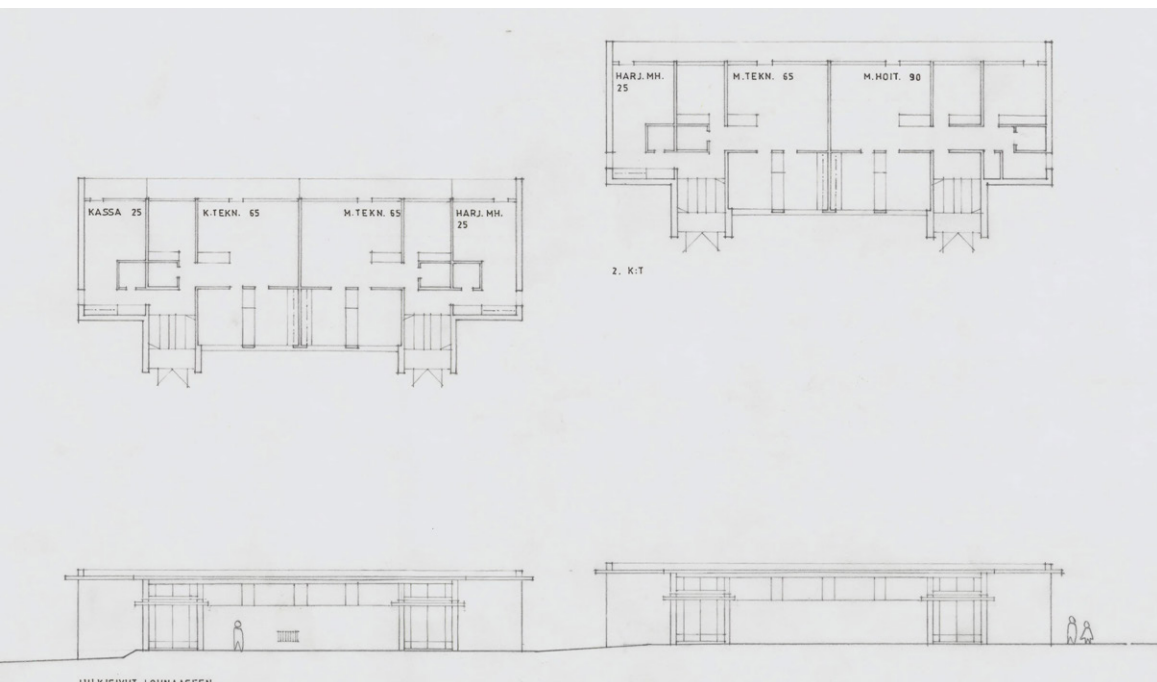
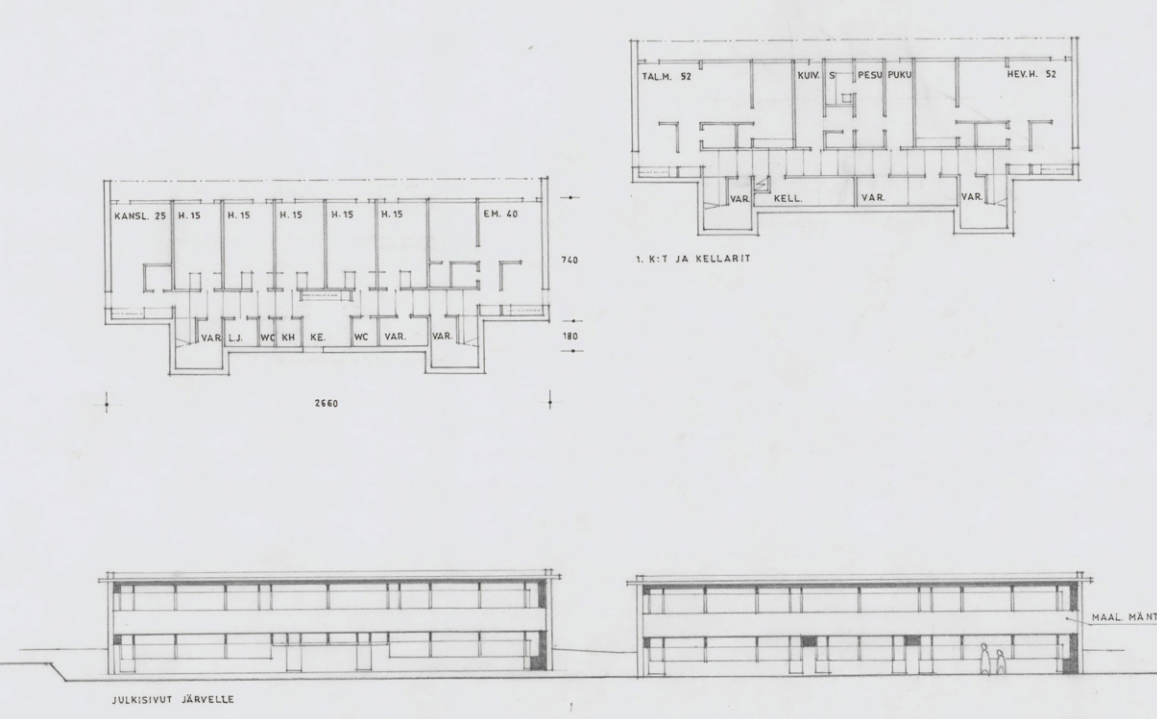
Rakennukset on peruskorjattu vuonna 2005 Suunnittelutalo S. Anttila Oy:n suunnitelmien mukaan. Tässä yhteydessä rakennuksen julkisivuverhoilu on uusittu muun muassa vanhojen kahitiilimuurattujen päätyjen pintakäsittelyin sekä pitkien julkisivujen vaakalaudoituksen osittaisella korvaamisella rakennuslevyverhoiluin. Lisäksi alkuperäiset tasakatot on muutettu lapekatoiksi. Rakennusten alkuperäinen rakentamisajalle tyypillinen värimaailma tummasävyisin puupaneeliverhoilu on korvattu vaaleilla harmaan ja keltaisen sävyillä.

Kuva yllä: Parvekejulkisivu rannan suuntaan

Kuva alla: Sisäänkäyntijulkisivut piha-alueelle päin.

Kuvat vasemmalla: Asuinrakennusten luonnospiirustukset vuodelta 1967. (KA)

Kuva yllä: Parvekkeet ovat rakennusten toteutusajankohdalle tyypillisiä koko asunnon leveyden mittaisia ja syvyyksiltään kapeita tuuletusparvekkeita.

Huoltoalue

Rakennustunnus: 1002192512, 1002192523

(käpyladot), muilla rakennelmilla ei tunnusta

Osoite: Käpyriihentie 34

Rakennusvuodet: 1954, 1956 - 2000-luku

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

Käpykaristamoalue/ Varastoalue

Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennuskuvauk

Eri ikäisten varastorakennusten, lämpökeskushallien sekä huolto- ja konekatosten alue sijoittuu Tuomarniemen alueen lounaisosaan Tuomarniementien ja Käpyriihentien väliselle alueelle erilleen keskeisestä koulualueesta. Tähän ensimmäisenä toteutetut rakennukset ovat olleet 1950-luvun puolivälissä rakennetut käpykaristamo ja käpyladot, jotka korvasivat 1900-luvun alkupuolella toteutetut, pieniksi jääneet rakennukset. Uudet käpyvarastot ovat puurankarakenteisia, julkisivuiltaan pystylaudoitettuja ja punamullattuja. Harjakattojen pinnoitteina on tiili. Kaksi käpyvarastoa (021, 024) on säilynyt. Karistamorakennus on purettu. Karistamotoiminta on loppunut 1960-luvun lopulla, jonka jälkeen käpyladot ovat toimineet varastoina.

Alueelle on rakennettu 1990- ja 2000-luvuilla profiilipeltipinnoitteiset kone- ja polttoainevarasto ja lämpökeskus sekä puurakenteiset sahakatos ja konekatos. Tuomarniementien varteen liittymäalueen yhteyteen on istutettu näkösuojaksi alueelle tyypillistä maisemaelementtiä kuusaitaa.

Kuva yllä oikealla: Huoltoalue merkittynä ilmakuvassa. (PL, kuvaaja: Ville Vihanta 2024)

Kuva oikealla: Näkymä saavuttaessa alueelle Tuomarniementien suunnasta. Edessä 2000-luvulla rakennetut lämpökeskusrakennukset ja taustalla vanha käpylato. (PL, kuvaaja: Lotta Märsylä 2024)

Kuva yllä: Vuonna 1954 valmistuneet käpylato ja taustalla näkyvä käpykaristamo kuvattuna vuonna 1955. (LU, kuvaaja: V. K. Ahola)

Kuva yllä oikealla: Vuonna 1954 valmistunut käpylato toimii nykyisin polttopuu- ja yleisvarastona. (SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2026)

Kuva alla oikealla: Vuonna 1956 valmistunut käpylato toimii nykyisin lautavarastona. Sen kaakoispäättyyn on myöhemmin rakennettu lapekattoinen laajennusosa. (SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2026)

Kuva yllä: 1990-luvulla rakennettu kone- ja lautakatos sijoittuu kuvassa rakennelman takana näkyvän Käpyriihentien varteen.

(SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2026)

Kuva yllä oikealla: Puurankarakenteinen ja lautaverhoiltu suojakatos on valmistunut vuonna 2024.

Katos sijoittuu huoltoalueen keskelle lämpökeskuksen ja vanhojen käpyvarastojen väliin.

(PL, kuvaaja: Lotta Märsylä 2024)

)

022-023 Venevajat

Rakennustunnus: ei rakennustunnusta

Rakennusvuosi: ei tiedossa

Suunnittelija: ei tiedossa

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

venevaja ja varustevalasto, alkuperäisessä käytössä

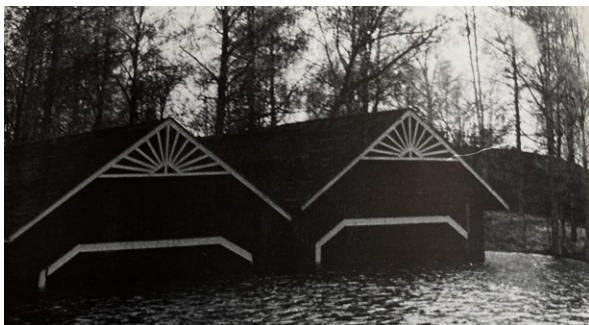
Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennuksen kuvaus

Venevajat sijaitseva Tuomarniemen koillisrannalla asuntolarakennusten edustalla. Samalla paikalla ovat sijainneet vuonna 1910 ja 1948 rakennetut ulkomuodoltaan nykyisiä vastaavat vajat. Nykyiset venevajat ovat julkisivu- ja kattorakenteiltaan uusittu 2020-luvun vaihteessa.

Vajojen julkisivut ovat pystyharvalaudoitettuja, nurkkalaudoilla sekä päätyräystäiden alle sijoitetuilla lautarakenteisilla koristeaiheilla varustettuja. Vesikatemateriaalina on profiilipelti. Vajat on perustettu betonisokkeleille.

Kuva yllä: Vanhat venevajat kuvattuna kevättulvan aikaan. (Kuva julkaistu "Tuomarniemi 75 vuotta" -julkaisussa 1978, kuvaaja: E. Moilanen)

Kuva yllä: Venevajat kuvattuna järven suunnalta. (SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2026)

Kuva alla: Toista venevajoista on jatkettu laajennusosalla 2020-luvulla venevajojen kunnostuksen ja uusimistöiden yhteydessä. Tähän ei ole lisätty alkuperäisen mukaista päätyräystäiden koristeaihetta.

UKI ARKKITEHDIT

TUOMARNIEMEN ALUEINVENTOINTI

76

025, 034 Auto- ja konekatokset G ja H

Rakennustunnus: 104070893K (katos H)

Rakennusvuosi: 1990-luku

Suunnittelija: ei tiedossa

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

auto- ja konesuojat, alkuperäisessä käytössä

Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennuskuvauk

1990-luvulla rakennetut katokset sijoittuvat Tuomarniementien varteen uuden pysäköintialueen yhteyteen. Nämä auto- ja konesuojina toimivat katokset on rakennettu osaksi 1970-luvulla rakennettujen ja sittemmin purettujen koulu-, versta- ja hallirakennusten taakse muodostettua pysäköinti- ja huoltopihaa. Katokset ovat teräsrankarakenteisia ja pääosin vaakalautaverhoiltuja. Teräspeltiverhoillut vesikatot ovat muodoltaan epäsymmetrisiä harjakattoja.

Kuva yllä: Vanhat katokset liittyvät osaksi uutta pysäköintialuetta. Pysäköintialueen ja Tuomarniementien välinen tasoero on viimeistelty kuvan etualalla näkyvin pysäköintialuetta reunustavin kivi- ja muurirakentein. Katosten taustalla näkyy vanha käpykaristamo.

Kuva yllä vasemmalla: Autokatos sijoittuu Tuomarniementien varteen. Katokseen on sijoitettu myös jätteenkeräyspiste sekä hiekoitusvarasto. (SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2026)

Kuva yllä oikealla: Konekatoksen päätyyn on rakennettu 2000-luvulla profiilipeltipinnoitettu laajennusosa varastokäyttöön. (SEDU, kuvaaja: Antti Virkkunen 2026)

029 Oppilasasuntola

Rakennustunnus: 100219-243T

Osoite: Metsurintie 14

Rakennusvuosi: 1977

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen

Laajuus: 560 m², 1600 m³

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

oppilasasuntola, alkuperäisessä käytössä

Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennuksen kuvaus

Tuomarniementien varteen sijoittuva oppilasasuntola on alueella harvoja kohteita, joita ei ole suunniteltu Rakennushallituksen virkatyönä. Kohteen on suunnitellut oululainen Arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen Ky. Rakennus on yksikerroksinen rivitalo, joka asettuu rinnemaastoon polveilevalla pohjamuodolla ja harjakattomaailmalla. Rakennuksen tilat koostuvat viidestä neljän hengen soluasunnosta. Rakennus on asuinkäytössä, eikä sen sisätiloja ole inventoitu.

Vaikka rakennus massoitteillaan poikkeaa alueen muusta rakennuskannasta, julkisivujen materiaalivalinnat noudattavat alueella toteutettuja 1970-luvun rationalistisia ratkaisuja; päätyjulkisivuina ovat kahitiilimuurit, pitkillä julkisivuilla materiaalina on puu loma- ja ponttilaudoituksena.

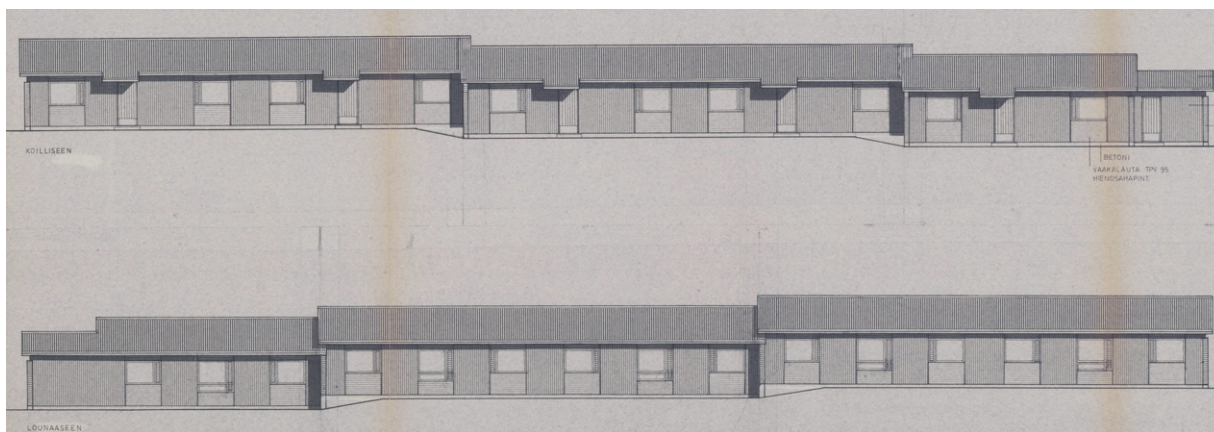
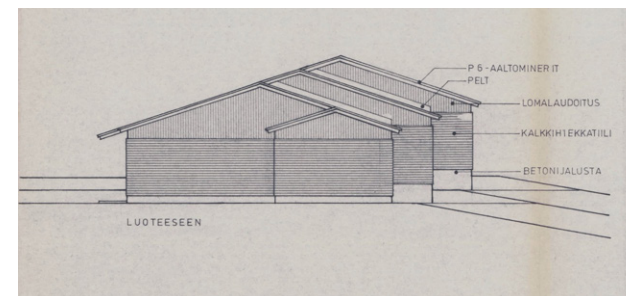
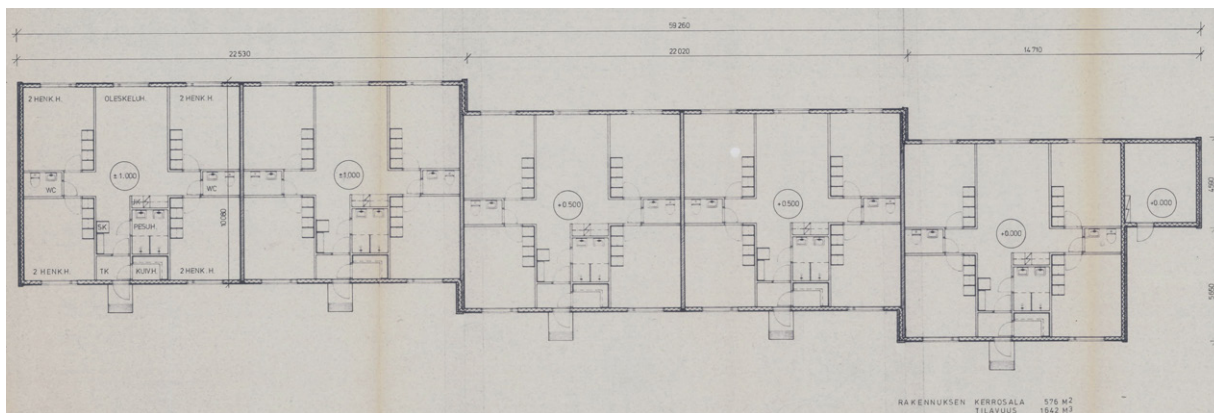
Merkittävimmät korjaustyöt:

Rakennuksen julkisivut on kunnostettu ja vesikatto uusittu. Samalla vesikattopinnoite on muutettu mineriittilevystä peltikatteeksi.

Kuva yllä oikealla: Näkymä asuntolarakennuksen sisäänkäyntipihalle.

Kuva yllä: Asuntolarakennus sijoittuu näkyvälle paikalle Tuomarniementien varteen. Rakennuksen päätyjulkisivut ja harjakatot muodostavat Tuomarniementien näköakselin pääteaiheen pohjoisen suunnalta tarkasteltuna.

Kuvat yllä: Otteet asuntolarakennuksen pääpiirustuksista pohja- ja julkisivupiirustusten osalta vuodelta 1976. (KA)

Kuva oikealla: Asuntolarakennuksen pitkät lautaverhoillut julkisivut on jäsennöity ikkunaväleissä lomalaudoituksella ja ikkunoiden alapuolella vaakapaneloinnilla. Rakennuksen julkisivujen alkuperäinen ilme on säilynyt hyvin.

030, 031 Oppilasasuntolat A ja B

Rakennustunnukset: 100219245V (rak. A),

100219246W (rak. B)

Osoite: Metsänvartijantie 6

Rakennusvuosi: 1979

Suunnittelija: Rakennushallitus

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

oppilasasuntola, alkuperäisessä käytössä

Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennusten kuvaus

Rakennukset sijoittuvat Tuomarniementien, Käpyriihentien ja Metsänvartijantien risteyksen tuntumaan. Piha-aluetta reunustavat metsäalueet sekä Metsänvartijantietä reunustava kookas kuusialue. Rakennukset ovat yksikerroksisia suorakulmaisia rivitaloja ja ulkoarkkitehtuuriltaan yhteneväisiä. Ne on suunniteltu Rakennushallituksessa virkätöinä, suunnittelijaksi piirustuksiin on merkitty Raimo Kuismanen. Rakennukset ovat asuinkäytössä, eikä sisätiloja ole inventoitu.

Rakennusten julkisivumateriaalivalinnat sekä harjakattojen lippakatosaiheet toistavat kaksi vuotta aiemmin valmistuneen viereisen Metsurintien oppilasasuntolan (029) ratkaisuja.

Merkittävimmät korjaustyöt

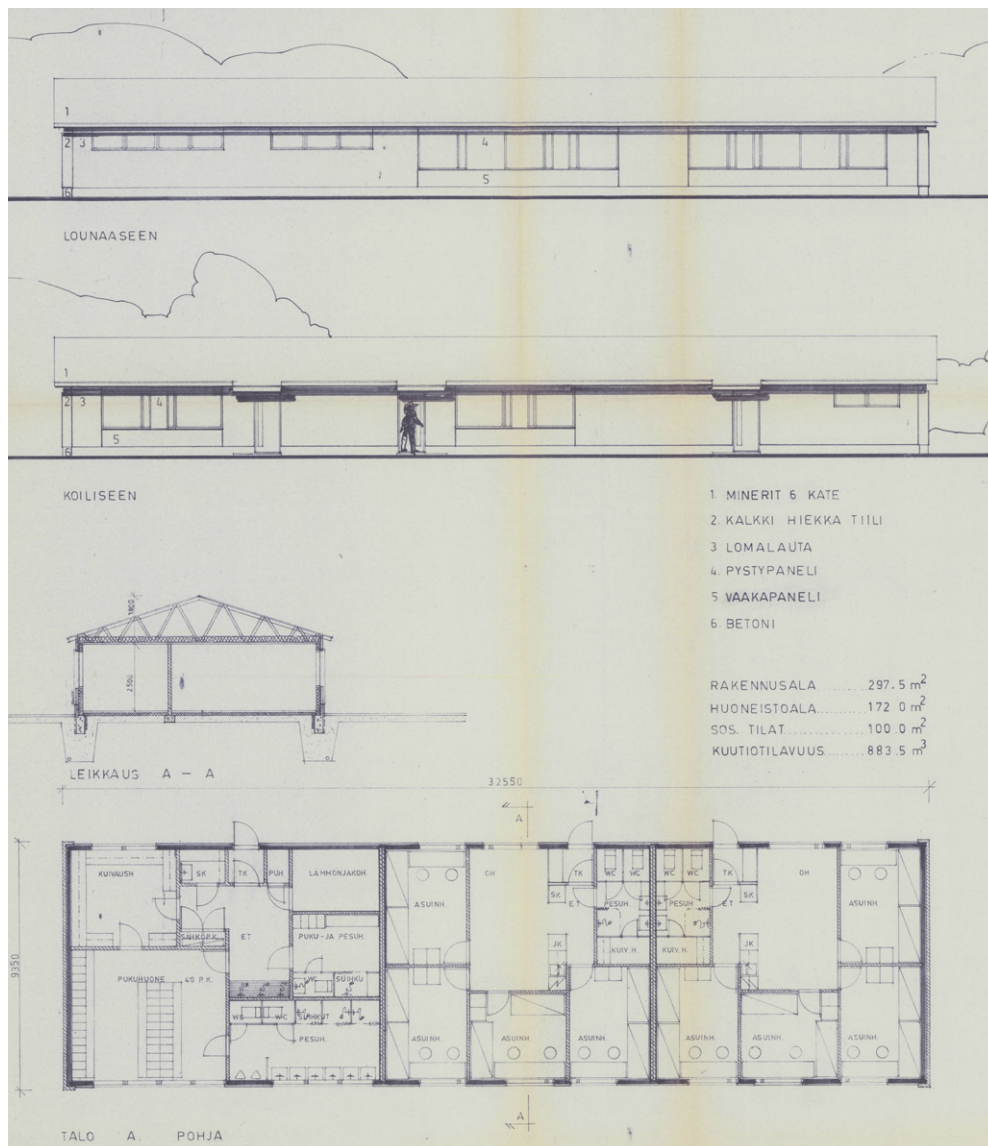
Rakennuksen julkisivut ja vesikaterakteet on kunnostettu ja osin uusittu. Tässä yhteydessä vesikaton pintamateriaali on muutettu minerit-huopakatteesta peltikatteeksi.

Kuvat yllä: Asuntolarakennukset kuvattuna pihan sisääntuloväylältä. Asuntola A kuvassa etualalla.

Kuva alla: Alueen 1970-luvun arkkitehtuuri kahitiilimuurein ja matalin kattolinjoin toistuu Metsänvartijantien asuntoloissa.

Kuva oikealla: Ote asuntolarakennus A:n pääpiirustuksista pohjapiirustuksen, leikkauksen ja pitkien julkisivujen osalta vuodelta 1978. Rakennukseen sijoittuu kaksi neljän hengen soluasuntoa sekä yleiset opiskelijoiden puku- ja pesutilat. (KA).

Kuvat yllä: Asuntolarakennus A (030) sijoittuu Metsänvartijantien varteen. Kookas kuusi-aita toimii rakennusten piha-alueen maisemallisena rajaajana ja erottaa rakennukset tiealueesta.

Kuva yllä: Otteet oppilasasuntola B:n pääpiirustuksista vuodelta 1978. Rakennukseen sijoittuu kolme neljän hengen soluasuntoa. (TA)

Kuva yllä: Asuntolarakennus B (031).

Kuva alla: Asuntolat sijoittuvat Tuomarniementie, kuvassa oikealla näkyvän Käpyriihentien sekä vasemmalle kuusiaidan taakse jäävän Metsänhoitajantien risteysalueelle. Taustalla näkyy palaneen opettajan virkatalon paikalle rakennettu asuinrakennus.

Koulukampusrakennus ja ajoneuvokatos

Rakennustunnus: 104070894L (koulurakennus)

Osoite: Tuomarniementie 55

Rakennusvuosi: 2025

Suunnittelija: Uki Arkkitehdit Oy

Laajuus: 5075 kem², 5624 brm², 27566 m³

Käyttötarkoitus (alkuperäinen/ nykyinen):

oppilaitos

Suojelustatus: ei suojeltu

Rakennuksen kuvaus

Uusi kampusrakennus sijoittuu Tuomarniementien varteen puretun vanhan päärakennuksen paikalle. Se on valmistunut tämän selvitystyön laatimisen aikana loppuvuodesta 2025. Rakennuksen kokonaismassa on sovitettu olevan rakennuskannan mittakaavaan jakamalla tilat harjakattoisiin toisiinsa kytkettyihin kolmikerroksisiin suorakulmaisiin osiin. Julkisivut ovat lautamuottipintaista Umbra-patinavärjäyksellä käsiteltyä betonia.

Kuva yllä: Kampusrakennus sijoittuu Tuomarniemen pohjoisosaan Tuomarniementien varrelle. Rakennuksen eteläpäätyyn vanhojen purettujen versta- ja hallirakennusten alueelle sijoittuu uusi pysäköintialue, joka on rajattu muurirakentein tien suuntaan.

Kuva alla: Pysäköintialuetta lännessä rajaa uusi ajoneuvokatos, jonka jatkeeksi sijoittuvat alueen vanhat katosrakenteet. Idässä aluerajaus on viimeistelty kivikoripengermin.

LÄHTEET

ARKISTOT

Kansallisarkisto (KA)

SEDU Tuomarniemen arkisto (SEDU)

Selvityksessä esitetyn piirustusaineiston arkistolähteen lyhenne on mainittu piirustuksen tai sitä kuvaavan tekstin yhteydessä.

PAINETUT LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Halila, A. et. all. toim. (1967) "Suomen rakennushallinto 1811-1961", Rakennushallitus, Valtion painatuskeskus, Helsinki

Ilvessalo, L.; Ilvessalo, Y.; Sauli, J. O. toim. (1930) "Maa ja metsä 4, metsätalous 1", Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo

Kivioja, V. toim. (1978) "Tuomarniemi 75 vuotta", Tuomarniemen metsäopisto

Mentula, A. (2005) "Suuntaviivoja - Pohjanmaan arkkitehtuuri 1900-luvulla", Länsi-Suomen ympäristökeskus, Arkmedia, Vaasa

Riukulehto, S. (2004) "Tuomarniemi – siellä ei koskaan sada..." Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Metsäalan yksikkö Tuomarniemi, Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä

Saramäki, J.; Niemistö, P.; Kokko, A. toim. (2003) "100 vuotta tutkimuksen ja opetuksen yhteistyötä Tuomarniemellä", Metsäntutkimuslaitos, Parkanon ja Kannuksen tutkimusasemat sekä Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä

Tasanen, T. (2004) "Läksi puut ylenemähän: metsien hoidon historia Suomessa keskiajalta metsäteollisuuden läpimurtoon 1870-luvulla", Metsäntutkimuslaitos, Vammalan kirjapaino, Vammala

"Suomen insinöörejä ja arkkitehtejä 1948", STS:n ja TFiF:n julkaisema matrikkeli, Vaasan kirjapaino, Vaasa

Tasanen, T.; Kauppinen, S. toim. (2003) "Tuomarniemen hengessä", Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Metsäalan yksikkö Tuomarniemi, Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä

LEHDET

Metsänystävä 1906 nro 6-7. Suomen Metsäyhdistyksen aikakauskirja

Tuomarniemi. Tuomarniemen metsäkoulun oppilaskunnan kurssi- ja juhlaulkaisut vuosina 1948–1963.

Helsingin Sanomat. 283/1934 "Arkkitehti A. E. Kranck 70-vuotias"

SÄHKÖISET LÄHTEET

(viitattu selvityksen suoritusajankohtana 10/2025-1/2026)

Etelä-Pohjanmaan Liitto. n.d. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050. Verkkosivu. <https://epliiitto.fi/aluesuunnittelu-ja-liikenne/etela-pohjanmaan-maakuntakaava-2050/>

Kansallisarkisto. 25.7.2025 Aineisto-oppaat: Rakennushallitus. Verkkosivu. <https://portti.kansallisarkisto.fi/aineisto-oppaat/rakennushallitus>

Museovirasto. n.d. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. Verkkosivu. <https://rky.fi>

Museovirasto. n.d. Kulttuuriympäristön palveluikkuna. Verkkosivu. <https://kyppi.fi>

Suomen ympäristökeskus. n.d. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä. Verkkosivu. <https://ryhti.syke.fi>

Ähtärin kaupunki. n.d. Karttapalvelu. Verkkosivu. <https://ahtari.karttatiimi.fi>

SELVITYKSET, INVENTOINNIT

Asunmaa, R. (2014) "Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet – Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi, osa 2, Päivitys- ja täydennysinventointi", Etelä-Pohjanmaan liitto

Jaakkola, R. (2009) "Vesiteitä kyliin ja kirkolle – Ähtärin kulttuuriympäristöohjelma", Ähtärin kaupunki

Jaakkola, R. (2016) "Vesiteitä kyliin ja kirkolle – Ähtärin kulttuuriympäristöohjelman päivitys 2015", Ähtärin kaupunki

Mattila, M. (2011) "Tuomarniemen miilumajan vauriot", vauriokartoitusraportti.

Seppälä, H. (1981) "Tuomarniemen metsäopisto – rakennusten ja maiseman inventointi 1980-81", Rakennushallitus

OPINNÄYTTEET

Kauttu, J. (2016) "Tuomarniemen puulajiston kehittämissuunnitelma", Opinnäytetyö,

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Uusitalo, A. (2004) "Tuomarniemen ympäristöohjelma", Seinäjoen ammattikorkeakoulun

julkaisusarja, D, opinnäytteitä

JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Museoviraston lausuntoja seuraavasti:

MV/26331/2023 "Tuomarniemen metsäkoulun johtajan muotopuutarhan kunnostus"

MV/068/601/2002 "Vellikellotalon peruskorjaus"

MV/19/601/1996 "Koulurakennuksen konservointi"

MV/38/05.03.00/2020 "Lisärakentaminen tilalla 989-402-2-52 Tuomarniemenranta"

MV/27/05.01.01/2016 "Tuomarniemen metsäoppilaitoksen suojele"

MV/197/05.01.02/2021 "Tuomarniemen kampusalueen purettavat rakennukset"

VALOKUVA-AINEISTO

Maanmittauslaitos, ortokuva-aineisto, <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi> (MML)

SEDU Tuomarniemen kuva-arkisto (SEDU)

Suomen Metsämuseo Luston kuvakokoelmat, <https://finna.fi> (LU)

Plandea Oy:n kuva-arkisto (PL)

Uki Arkkitehdit Oy:n kuva-arkisto (UKI)

Veljekset Karhumäki Oy. Verkkosivu. <https://kulttuurisampo.fi> (VK)

Kuvatekstien loppuun merkityt lyhenteet viittaavat aineiston lähteeseen.

Mikäli kuvalähdettä ei ole kuvan yhteydessä merkitty, ovat kuvat selvityksen tekijän.

Valokuvissa on voitu käyttää kuvan muokkausta yksityisyyden suojan vuoksi.

